

Pensionsavgångar inom statsförvaltningen

Statistikrapport 2019

SPV

Statens tjänstepensionsverk

Innehåll

Förord	5
1. Pensionsavgångar inom statsförvaltningen	7
1.1 Förutsättningar för statistikuppgifterna	7
1.2 En överblick av beviljade pensioner 2013 till 2018	7
2. Nya pensioner 2013 till 2018	9
2.1 Ålderspension	9
2.2 Sjukpension	18
2.3 Pensionsersättning inklusive särskild pensionsersättning	22
2.4 Delpension	23
3. Medianålder vid pensionering	28
4. Nya ålderspensioner i åldern 67 år eller äldre	31
5. Framtida uttag av ålderspension	33

Förord

SPV sammanställer årligen en rapport över statsanställdas uttag av de kollektivavtalade förmånsbestämda tjänstepensionsförmånerna delpension, pensionsersättning, sjukpension och ålderspension. Årets rapport innehåller många intressanta infallsvinklar. Under 2018 har 22 procent av de statsanställda, i åldern 61 år och äldre, tagit ut sin ålderspension och inom de närmaste 10 åren kommer drygt 20 procent av alla nuvarande anställda inom statsförvaltningen att uppnå sin pensionsålder.

Drygt hälften tar ut sin ålderspension efter 65 år och de två senaste åren har fler statsanställda avgått vid 67 år än vid 65 år. Medianåldern för uttag efter 65 år har på 15 år ökat med 17 månader till 66 år och 8 månader. Andelen nya ålderspensionärer som är 67 år eller äldre har också ökat och under 2018 tog nästan en fjärdedel av de nya pensionärerna ut sin ålderspension vid 67 år.

Vi ser också att andelen uttag före 65 år ökar varje år och under 2018 var det drygt 30 procent som tog ut ålderspensionen före 65 år. Medianåldern vid uttag av ålderspension före 65 år är 63 år och 6 månader. En oroande tendens vi ser är att fler av de som tagit ut sin ålderspension före 65 år har valt att göra temporära uttag istället livsvariga uttag. Det betyder att cirka 10 procent av de nya ålderspensionärerna 2018 därmed inte kommer att ha någon tjänstepensionsutbetalning alls från 65 år eller därefter.

Tre av fyra nya ålderspensionärer har inte haft någon delpension före avgångstidpunkten. Bland de anställda som inte haft någon delpension tar drygt 70 procent ut ålderspensionen vid 65 år eller senare. För de som har haft delpension tar 36 procent ut ålderspensionen före 65 år.

Knappt 17 procent av de statligt anställda i åldern 61 till 64 år har en beviljad delpension. När det gäller nya delpensioner beviljas de allra flesta en omfattning upp till 20 procent. Från 2013 till 2018 har andelen nya delpensioner med omfattning upp till 20 procent ökat från 73 procent till 83 procent.

Det är väldigt få anställda som har beviljats sjukpension under 2018 och antalet har minskat markant i jämförelse med tidigare år. Drygt 70 procent av de nya sjukpensionerna 2018 beviljades på heltid. De senaste fem åren har andelen nya sjukpensioner på heltid ökat för varje år medan andelen sjukpensioner på deltid har minskat.

Precis som tidigare år ser vi att allt fler statsanställda i stor utsträckning väljer att arbeta längre, samtidigt som också fler väljer att sluta tidigare och att uttagsmönstret skiljer sig beroende på vilken typ av statlig organisation som den anställda arbetar vid. Tidpunkten för uttag av ålderspension har blivit mer individuell för både kvinnor och män, men samtidigt är de två vanligaste tidpunkterna för uttag av ålderspensionen månaden före man fyller 65 år respektive den månad när man fyller 67 år.

Maria Humla
Generaldirektör, SPV

1. Pensionsavgångar inom statsförvaltningen

1.1 Förutsättningar för statistikuppgifterna

SPV lämnar varje år uppgifter till regeringen om beviljade pensioner inom statsförvaltningen. Dessa statistikuppgifter gäller endast för statligt anställda vars arbetsgivare var obligatoriska medlemmar hos Arbetsgivarverket när pensionerna beviljades.

Myndigheterna och affärsverken kan grupperas utifrån sina verksamheter efter den internationella klassifikationen Classification of the Functions of Government (cofog). Klassifikationen har tio huvudgrupper men Arbetsgivarverket har reducerat antalet till sju genom att slå ihop några av grupperna. Vi har valt att utgå från dessa sju grupper i denna rapport.

I rapporten har vi sammanställt information om nya och löpande pensioner.

- De nya pensionerna är redovisade under det år den anställde fick sin första utbetalning. Personer som haft en beviljad sjukpension på heltid eller pensionsersättning och som fyllt 65 år under året, finns inte med som nya ålderspensionärer. Delpensionärer och sjukpensionärer på deltid som under året beviljats ålderspension, finns däremot med både som delpensionär/sjukpensionär på deltid och som nybeviljad ålderspensionär. I nya ålderspensioner ingår endast de med uttag av förmånsbestämd ålderspension.
- De löpande pensionerna började betalas ut före det aktuella året och fortsätter att betalas ut efter den 1 januari under det aktuella året. Däremot kan den löpande pensionen upphöra senare under året. I de redovisade löpande pensionerna ingår inte ålderspensioner. De löpande pensionerna redovisas i denna rapport enbart med en överblick i tabell 1.2.2.

I rapporten används medianen som centralmått. Medianåldern visar brytpunkten där hälften av personerna är yngre och hälften är äldre till exempel vid första utbetalningen av pensionen. När det gäller uttag av ålderspension utgår dessa uppgifter från datumet vid första utbetalningen av pensionen och avgång utgår från datumet när personen avslutade sin anställning med avsikt att ta ut sin ålderspension.

1.2 En överblick av beviljade pensioner 2013 till 2018

Detta avsnitt redovisar en kortfattad bild av nya och löpande pensioner under perioden 2013 till 2018. Den första tabellen visar antalet nya pensioner som började betalas ut under respektive år.

Tabell 1.2.1 – Antal nya pensioner 2013 till 2018

Pension	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Delpension	1 282	1 237	1 202	1 080	1 295	1 166
Pensionsersättning	584	194	173	94	70	15
Sjukpension	296	280	244	225	123	92
Ålderspension	5 710	5 110	5 626	5 409	5 158	4 974
Totalt	7 872	6 821	7 245	6 808	6 646	6 247
Män	49 %	47 %	47 %	49 %	51 %	48 %
Kvinnor	51 %	53 %	53 %	51 %	49 %	52 %

Totalt antal nya pensioner har minskat med drygt 1 600 stycken mellan 2013 och 2018. Av de nya pensionerna 2018 beviljades nästan alla (knappt 99 procent) till anställda i åldern 60 år eller äldre. Det var en procent av kvinnorna och en procent av männen som var yngre än 60 år när de fick sin första utbetalning. Under denna period har antalet anställda som är 60 år eller äldre minskat med 1 650 stycken.

Nästa tabell visar hur många som har en pågående utbetalning vid ingången av varje år. Bland pågående utbetalningar ingår delpension, pensionsersättning och sjukpension. När en person har fyllt 65 år upphör dessa utbetalningar och ingår därefter inte i redovisningen av löpande pensioner.

Tabell 1.2.2 – Antal löpande pensioner 2013 till 2018 exklusive ålderspensioner

Pension	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Delpension	3 465	3 021	2 742	2 508	2 308	2 358
Pensionsersättning	1 459	1 346	885	599	353	267
Sjukpension	6 173	5 251	4 302	4 155	3 953	3 789
Totalt	11 097	9 618	7 929	7 262	6 614	6 414
Män	37 %	38 %	37 %	37 %	35 %	36 %
Kvinnor	63 %	62 %	63 %	63 %	65 %	64 %

De löpande pensionerna har minskat för varje år. Totalt har antalet minskat med knappt 4 700 stycken (-42 procent) mellan 2013 och 2018. Under alla dessa år har det varit fler kvinnor än män som har haft en pågående utbetalning av någon av dessa pensioner. Av de löpande pensionerna 2018 var det knappt 1 200 (19 procent) som upphörde senare under året på grund av att personen fyllde 65 år.

Arbetsgivarverket tar varje år in uppgifter över kompetens kategorier för alla anställda inom statsförvaltningen. De anställda delas in i lednings-, kärn- och stödkompetens. I tabell 1.2.3 redovisas hur stor andel av nya pensioner, totalt för åren 2013 till 2018, som har beviljats till anställda inom respektive kompetenskategori.

Tabell 1.2.3 – Andel nya pensioner ackumulerat för åren 2013 till 2018 per kompetenskategori

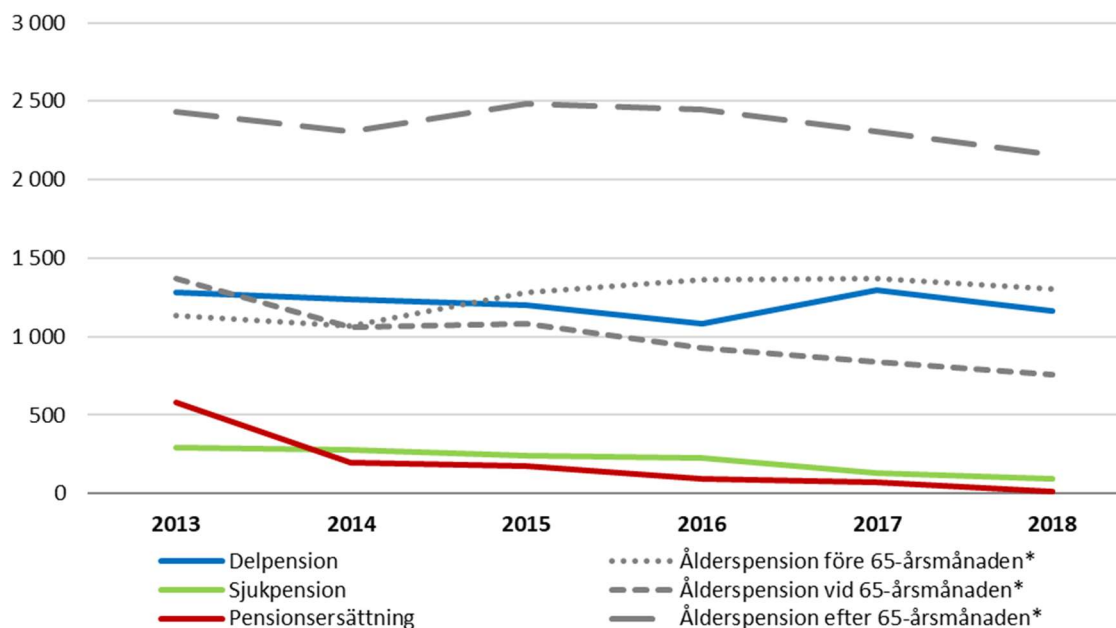
Pension	Ledningskompetens	Kärnkompetens	Stödkompetens	Oklassade	Summa
Delpension	3,1 %	63,1 %	33,5 %	0,3 %	100 %
Pensionsersättning	10,0 %	38,3 %	50,7 %	1,0 %	100 %
Sjukpension	1,0 %	64,4 %	29,3 %	5,3 %	100 %
Ålderspension	6,3 %	63,3 %	29,7 %	0,7 %	100 %
Män	64 %	52 %	39 %	53 %	49 %
Kvinnor	36 %	48 %	61 %	47 %	51 %

Av de som fick sin första utbetalning under perioden var det fler män än kvinnor inom grupperna med lednings- och kärnkompetens. Däremot var det flest kvinnor inom gruppen med stödkompetens.

2. Nya pensioner 2013 till 2018

I det här avsnittet fokuserar vi på antalet anställda som fått sin första utbetalning av ålderspension, pensionsersättning, sjukpension eller delpension. Diagram 2.1 visar utvecklingen av de nya pensionerna mellan 2013 och 2018. De heldragna linjerna visar utvecklingen av pensionsersättning, sjukpension och delpension. Medan de streckade linjerna visar nya ålderspensioner för de som haft en anställning med pensionsålder 65 år.

Diagram 2.1 – Antal nya pensioner 2013 till 2018

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Det totala antalet nya pensioner har minskat med 21 procent under perioden 2013 till 2018. Det är endast antalet nya ålderspensioner före 65-års månaden som har en uppåtgående trend mellan 2013 och 2018. Nya ålderspensioner vid 65-års månaden har minskat mest i antal, drygt 600 stycken (-45 procent), och nya pensionsersättningar har minskat mest procentuellt (+97 procent).

2.1 Ålderspension

Inom statsförvaltningen skiljer sig pensionsåldern åt beroende på vilken anställning personen har. Det finns anställningar med pensionsålder 65 år, anställningar med lägre pensionsålder än 65 år och anställningar med pensionsålder 65 år men med rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser, så kallade öb-rätter. De allra flesta inom statsförvaltningen har en anställning med pensionsålder 65 år.

Under 2018 var det cirka 3 600 anställda som uppnådde sin pensionsålder. De flesta (87 procent) hade en anställning med pensionsålder på 65 år och de övriga (13 procent) hade en anställning med lägre pensionsålder eller rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser. Av dessa 3 600 anställda var 53 procent män och 47 procent kvinnor. 18 procent av männen och 7 procent av kvinnorna hade en lägre pensionsålder eller rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser.

I tabell 2.1.1 visas andelarna för de som inte tog ut pensionen trots att de uppnådde sin pensionsålder eller öb-ålder under åren 2013 till 2018.

Tabell 2.1.1 – Andel som inte tog ut ålderspension under det år de uppnådde sin pensionsålder

Per sista december	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ej uttagna ålderspensioner	54 %	60 %	55 %	64 %	55 %	56 %

Under hela denna tidsperiod har mer än hälften inte tagit ut ålderspensionen under det år de uppnådde sin pensionsålder. Av dem som 2018 uppnådde sin pensionsålder, var det cirka 2 000 personer (56 procent) som valde att inte ta ut ålderspensionen under året.

Uttag av ålderspensioner per åldersintervall

I tabell 2.1.2 redovisas nya ålderspensioner vid den ålder de anställda tagit ut sin ålderspension oavsett om de valt att gå i förtid, uppnått pensionsåldern eller skjutit upp uttaget av ålderspensionen. Exempelvis i åldersgruppen 60–64 år kan personerna ha uppnått pensionsåldern, rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser eller valt att gå i förtid.

Tabell 2.1.2 – Antal nya ålderspensioner per åldersgrupp och kön

Män	2013	2014	2015	2016	2017	2018
55–59 år	21	14	19	19	17	16
60–64 år	907	824	967	990	1 072	1 031
65 år	1 007	865	851	764	702	669
66 år eller senare	853	810	879	925	865	745
Totalt män	2 788	2 513	2 716	2 698	2 656	2 461
Kvinnor	2013	2014	2015	2016	2017	2018
55–59 år	0	3	0	1	3	0
60–64 år	978	897	1 072	1 016	924	1 014
65 år	1 273	1 039	1 137	967	853	831
66 år eller senare	671	658	701	727	722	668
Totalt kvinnor	2 922	2 597	2 910	2 711	2 502	2 513

Från 2013 till 2018 har antalet, som fått sin första utbetalning av ålderspensionen, mellan 60 och 64 år ökat med cirka 125 män (+14 procent) och med knappt 40 kvinnor (+4 procent). Under samma period har antalet som tagit ut pension från 66 år eller senare minskat med 108 män (-13 procent) och 3 kvinnor (+0 procent). Även när det gäller de som tagit ut pension mellan 65 och 66 år har antalet minskat med 34 procent för männen och 35 procent för kvinnorna.

Uttag av ålderspensioner enligt anställningens pensionsålder

I tabell 2.1.3 visas hur många anställda som tagit ut pension enligt sin pensionsålder eller enligt den ålder som anges i övergångsbestämmelser. När det gäller *uttag före 65-årsdagen*, *uttag vid 65-årsdagen* och *uttag efter 65-årsdagen* innefattar dessa endast personer som hade en anställning med pensionsålder 65 år.

Av de anställda som under 2018 fick sin första utbetalning av ålderspensionen tog 26 procent ut pension i förtid, 31 procent vid den tidpunkt de uppnådde sin pensionsålder inklusive de som utnyttjade sin rätt enligt övergångsbestämmelser och 43 procent efter att de fyllt 65 år.

Tabell 2.1.3 – Antal nya ålderspensioner enligt pensionsålder eller övergångsbestämmelser

Uttag av ålderspension	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Andel 2018
Lägre pensionsålder	139	156	186	219	288	334	7 %
Utnyttjad öb-rätt*	632	519	592	457	356	423	9 %
Uttag före 65-års månaden**	1 136	1 068	1 279	1 361	1 372	1 304	26 %
Uttag vid 65-års månaden**	1 373	1 061	1 085	926	837	754	15 %
Uttag efter 65-års månaden**	2 430	2 306	2 484	2 446	2 305	2 159	43 %
Totalt	5 710	5 110	5 626	5 409	5 158	4 974	100 %
Män	49 %	49 %	48 %	50 %	51 %	49 %	
Kvinnor	51 %	51 %	52 %	50 %	49 %	51 %	

* Anställningar med rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser

** Anställningar med pensionsålder 65 år

Det har varit något fler kvinnor än män som tagit ut sin ålderspension under fyra av åren mellan 2013 och 2018. Under 2016 var det lika många män som kvinnor och 2017 var det något fler män än kvinnor. När det gäller de som haft en anställning med pensionsålder 65 år har det varit fler kvinnor som tagit ut sin pension före och vid 65-års månaden. Av de som har tagit ut pensionen efter 65-års månaden har det varit fler män under alla år förutom 2018 då det var fler kvinnor.

I början av perioden var det fler med *uttag vid 65-års månaden* än *uttag före 65-års månaden*. År 2014 var det ungefär lika många med *uttag före 65-års månaden* som *uttag vid 65-års månaden*. Därefter har antalet *uttag före 65-års månaden* varit fler än antalet *uttag vid 65-års månaden*. Under 2015 var det knappt 18 procent fler *uttag före* än *vid 65-års månaden* och 2018 var det däremot 73 procent fler *uttag före* än *vid 65-års månaden*.

Andelen uttag av ålderspensionen bland anställda som är 60 år eller äldre har varit ganska stabil under perioden 2013 till 2018. Under dessa år har i genomsnitt 17 procent av anställda i denna ålder tagit ut sin pension, se tabell 2.1.4.

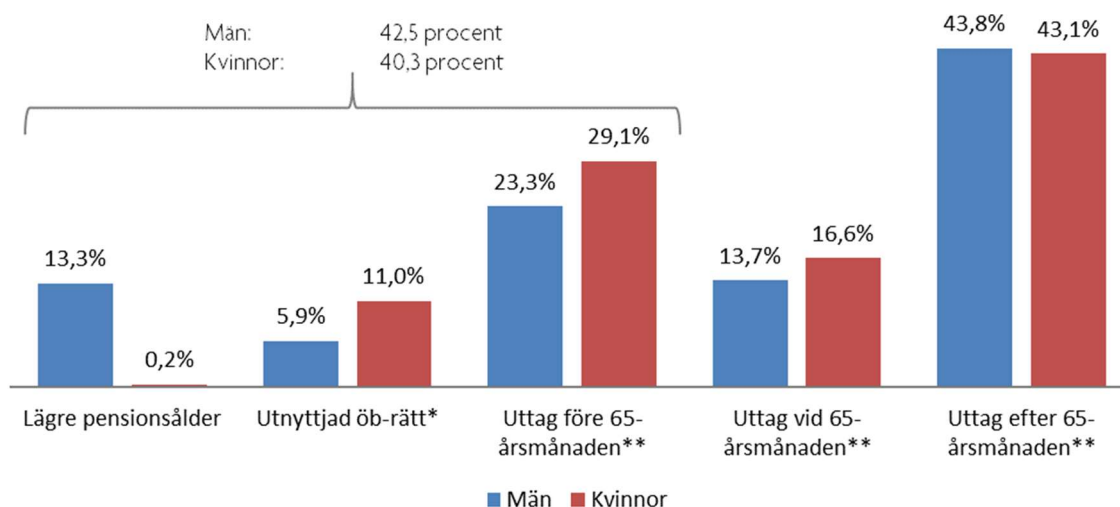
Tabell 2.1.4 – Antal anställda i åldern 60 år och äldre samt andel uttag av ålderspension

Anställda och uttag av ålderspension	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Antal anställda 60 år och äldre	32 836	32 430	31 853	31 318	31 238	31 186
Andel uttagna ålderspensioner	17 %	16 %	18 %	17 %	17 %	16 %

Antal anställda som är 60 år eller äldre har minskat med 5 procent mellan 2013 och 2018. Samtidigt har antalet nya ålderspensioner minskat med 13 procent.

Diagram 2.1.1. visar andelarna för män respektive kvinnor av totalt antal nya ålderspensioner under 2018. Fördelningen skiljer sig åt mellan könen när det gäller *uttag med lägre pensionsålder*, *utnyttjad öb-rätt*, *uttag före* och *uttag vid 65-års månaden*. Det är däremot mer jämnt fördelat mellan könen för *uttag efter 65-års månaden* vilket det även var 2017.

Diagram 2.1.1 – Andel nya ålderspensioner 2018 per kön och pensionsålder

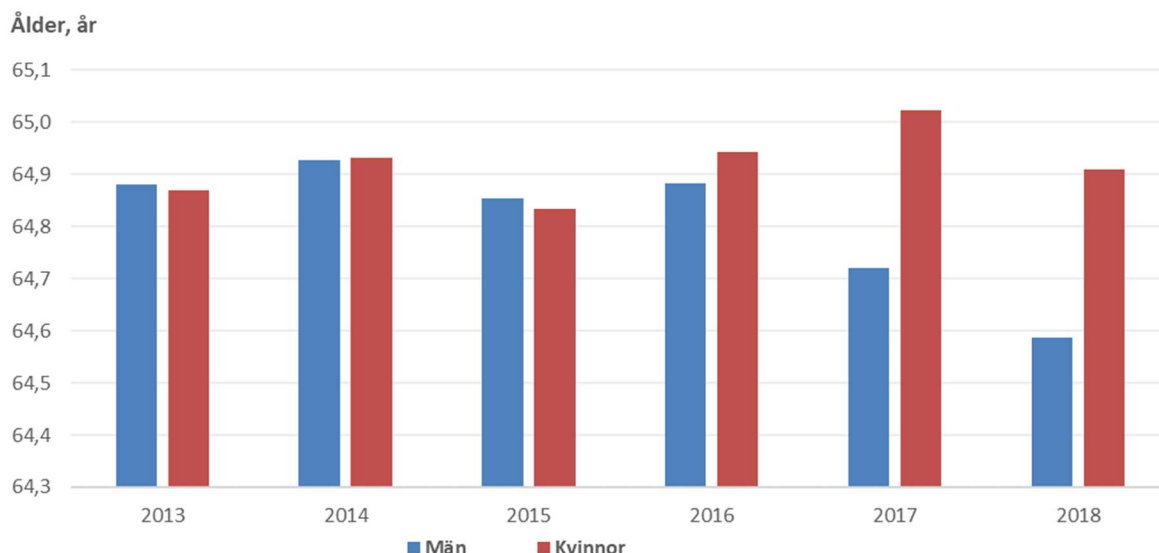
* Anställningar med rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser

** Anställningar med pensionsålder 65 år

Summan av andelarna för *lägre pensionsålder*, *utnyttjad öb-rätt* och *uttag före 65-års månaden* var något högre för männen (42,5 procent) än för kvinnorna (40,3 procent). Tidigare år har det varit ungefär lika stor andel av männen som av kvinnorna som tagit ut ålderspensionen före 65 år. Det var alltså en högre andel av kvinnorna (59,7 procent) som tog ut pension från 65-års månaden eller senare än andel av männen (57,5 procent).

Den genomsnittliga åldern vid första utbetalningen av ålderspensionen (inklusive lägre pensionsåldrar och rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser) har varit någorlunda lika för män och kvinnor fram till 2016. Därefter har kvinnorna en något högre genomsnittsålder än männen.

Diagram 2.1.2 – Genomsnittlig ålder för uttag av ålderspensionen inklusive lägre pensionsåldrar och öb-åldrar

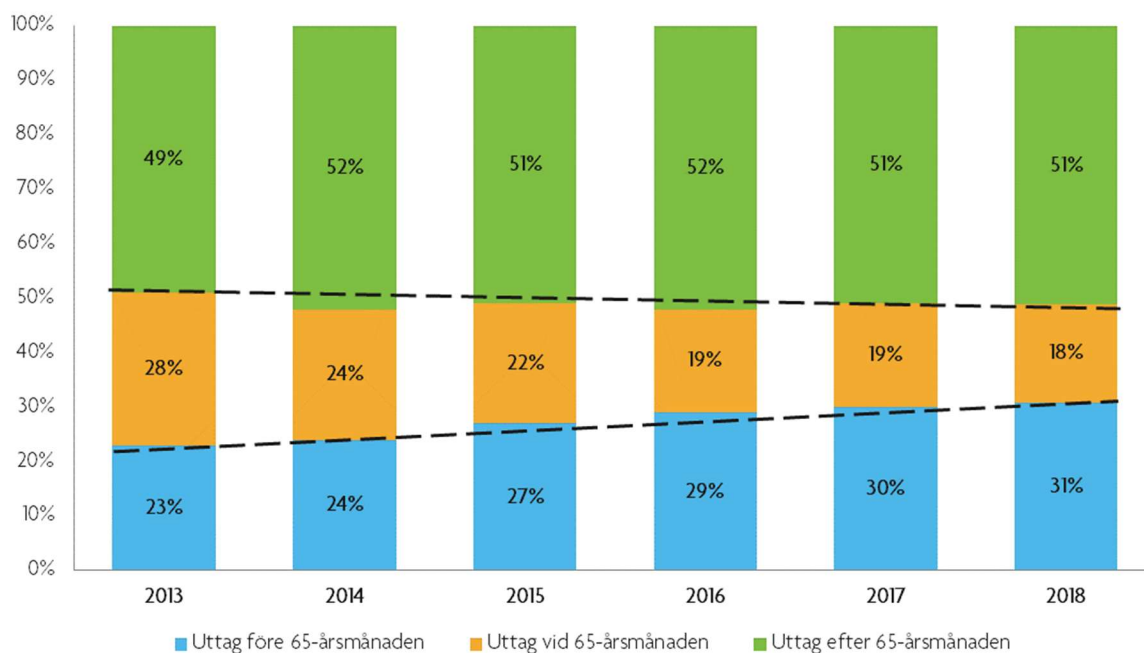

Under 2018 var kvinnorna (64 år 11 månader) i genomsnitt fyra månader äldre vid första utbetalningen av ålderspensionen än vad männen var (64 år 7 månader).

Diagram 2.1.3 visar andelarna av de som tagit ut ålderspensionen före, vid och efter 65-års månaden bland de som haft anställning med pensionsålder 65 år. Av de statligt anställda som har tagit ut ålderspensionen under perioden 2013 till 2018 har knappt 87 procent haft en anställning med pensionsålder 65 år. Under alla dessa år

har andelarna med *uttag före 65-års månaden* ökat, *uttag vid 65-års månaden* minskat och *uttag efter 65-års månaden* varit någorlunda konstant.

Diagram 2.1.3 – Andel nya ålderspensioner* per uttagsålder och år

* Anställningar med pensionsålder 65 år

När det gäller *uttag före 65-års månaden* fortsätter andelen att öka för varje år. Mellan 2013 och 2018 har antalet ökat med 15 procent. Andelen med *uttag vid 65-års månaden* har däremot minskat varje år. Mellan 2013 och 2018 minskade andelen från 28 procent till 18 procent. Vi kan konstatera att andelen med *uttag efter 65-års månaden* har varit ganska stabil under denna period (ökat från 49 procent 2013 till 51 procent 2018). Av de som haft en anställning med pensionsålder 65 år var det femte året i rad som mer än hälften tog ut ålderspensionen efter att de fyllt 65 år.

Det är även här skillnad mellan män och kvinnor vid vilken ålder de har tagit ut ålderspensionen. Männen har under åren 2013 till 2018 haft en högre andel *uttag efter 65-års månaden* än kvinnorna och i genomsnitt har andelen legat på 54 procent av de som haft anställning med pensionsålder 65 år. Medan motsvarande andel för kvinnorna har legat på 48 procent. När det gäller *uttag före 65-års månaden* och *uttag vid 65-års månaden* har kvinnorna haft en högre andel än männen.

Tabell 2.1.5– Andel uttag av ålderspensioner* uppdelat på män och kvinnor

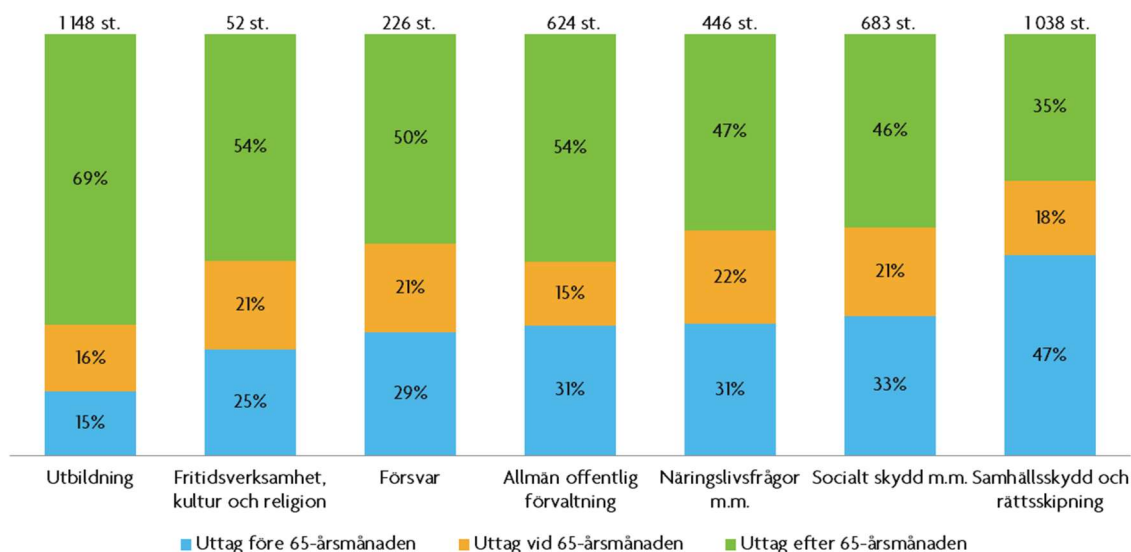
Män	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Uttag före 65-års månaden	22 %	23 %	25 %	28 %	29 %	29 %
Uttag vid 65-års månaden	25 %	22 %	20 %	16 %	17 %	17 %
Uttag efter 65-års månaden	53 %	55 %	55 %	56 %	54 %	54 %
Totalt män	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %
Kvinnor	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Uttag före 65-års månaden	23 %	25 %	28 %	30 %	32 %	33 %
Uttag vid 65-års månaden	31 %	26 %	24 %	22 %	20 %	19 %
Uttag efter 65-års månaden	46 %	49 %	48 %	48 %	48 %	48 %
Totalt kvinnor	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

* Anställningar med pensionsålder 65 år

För både män och kvinnor har andelen *uttag efter 65-års månaden* varit ganska konstant under dessa år medan andelen *uttag vid 65-års månaden* har minskat och andelen *uttag före 65-års månaden* har ökat. Under 2018 fick 29 procent av männen sin första utbetalning av ålderspensionen före 65-års månaden och av kvinnorna fick 33 procent sin första utbetalning före 65-års månaden.

I nästa diagram visas nya ålderspensioner 2018 för anställda med pensionsålder 65 år uppdelat på cofog-grupper. Totalt var det drygt 4 200 nya ålderspensioner och drygt hälften av dessa var anställda inom någon av de två cofog-grupperna *utbildning* eller *samhällsskydd och rättsskipning*. Dessa två grupper utmärker sig när det gäller vid vilken ålder de anställda har tagit ut sin ålderspension jämfört med övriga cofog-grupper, se diagram 2.1.4.

Diagram 2.1.4 – Andel nya ålderspensioner* 2018 per uttagsålder och cofog-grupp

* Anställningar med pensionsålder 65 år

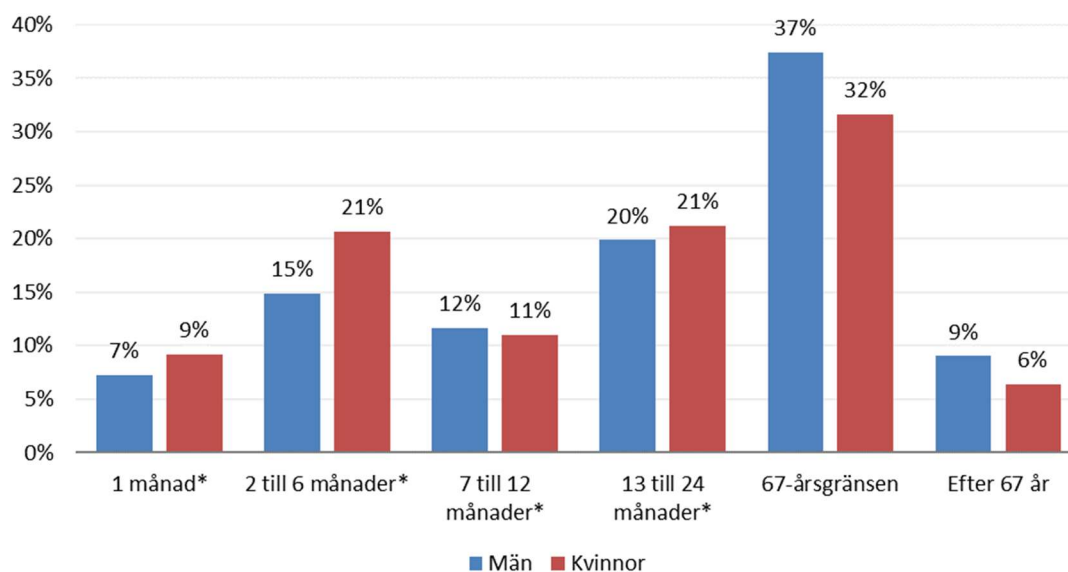
Cofog-gruppen *utbildning* hade den största andelen med *uttag efter 65-års månaden* (69 procent) och den minsta andelen med *uttag före 65-års månaden* (15 procent). De hade också den största andelen av totalt antal nya ålderspensioner under 2018, drygt 27 procent (1 148 stycken).

Cofog-gruppen *samhällsskydd och rättsskipning* hade den största andelen med *uttag före 65-års månaden* (47 procent) och den minsta andelen med *uttag efter 65-års månaden* (35 procent). Nästan hälften av de som tog ut ålderspensionen gick alltså i förtid. Var fjärde person av de nya ålderspensionerna under 2018 var anställd inom denna cofog-grupp (1 038 stycken).

Inom de övriga cofog-grupperna valde cirka hälften att ta ut ålderspensionen efter 65-års månaden.

Under 2018 var det knappt 2 200 personer som gick i pension efter 65-års månaden. Av dessa tog åtta procent ut ålderspensionen månaden efter dem fyllde 65 år och knappt åtta procent tog ut ålderspensionen efter de fyllt 67 år, se diagram 2.1.5.

Diagram 2.1.5 – Andel nya ålderspensioner 2018 med uttag efter 65-års månaden per kön och tidsintervall

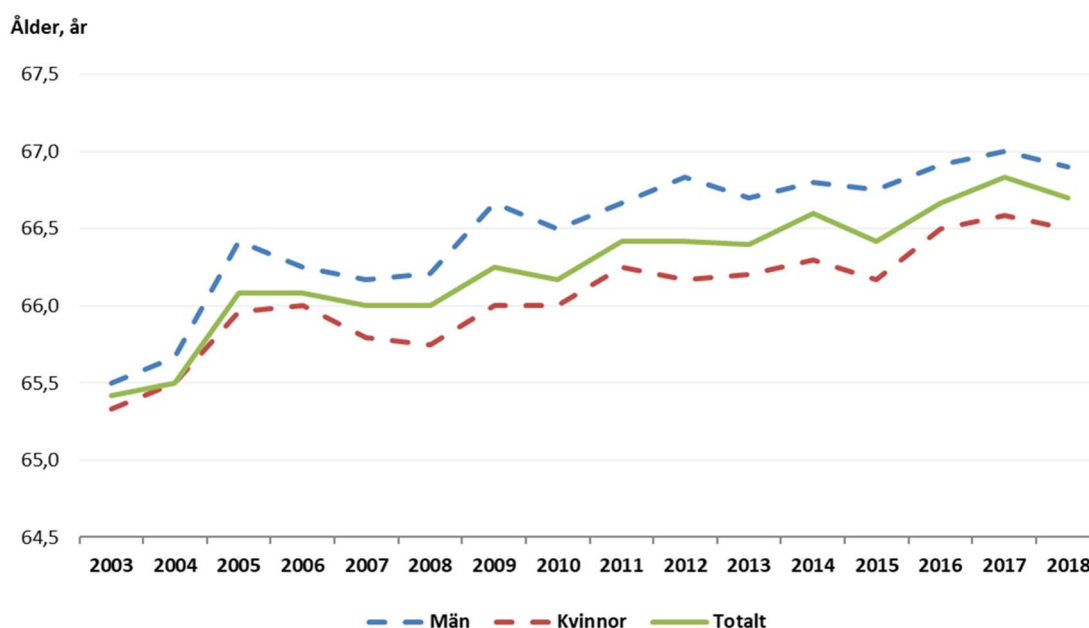

* Antal månader efter 65-års månaden

När det gäller uttag efter 65-års månaden tog 46 procent av männen och 38 procent av kvinnorna ut ålderspensionen vid 67-årsgränsen eller senare. Kvinnorna hade en högre andel än männen med uttag mellan 65 och 67 år. 67-årsgränsen innebär att första utbetalningen av ålderspensionen sker månaden efter att de fyllt 67 år. Om man inkluderar den månad de fyllde 67 år var det 50 procent av männen och 41 procent av kvinnorna som fick sin första utbetalning av ålderspensionen från 67 år eller senare bland de som tog ut pensionen efter 65-års månaden.

Sedan 2003 har antalet som tagit ut sin ålderspension efter 65-års månaden ökat för varje år. Dessa uttag sker vid en allt högre ålder än tidigare. Detta kan vi åskådliggöra genom att visa medianåldern för de med uttag efter 65-års månaden, se diagram 2.1.6. För dessa har medianåldern höjts med 17 månader från 2003 till 2018 det vill säga från 65 år och 5 månader till 66 år och 8 månader. Av de knappt 2 200 som 2018 tog ut pension efter 65-års månaden var således hälften äldre än 66 år och 8 månader vid första utbetalningen av ålderspensionen.

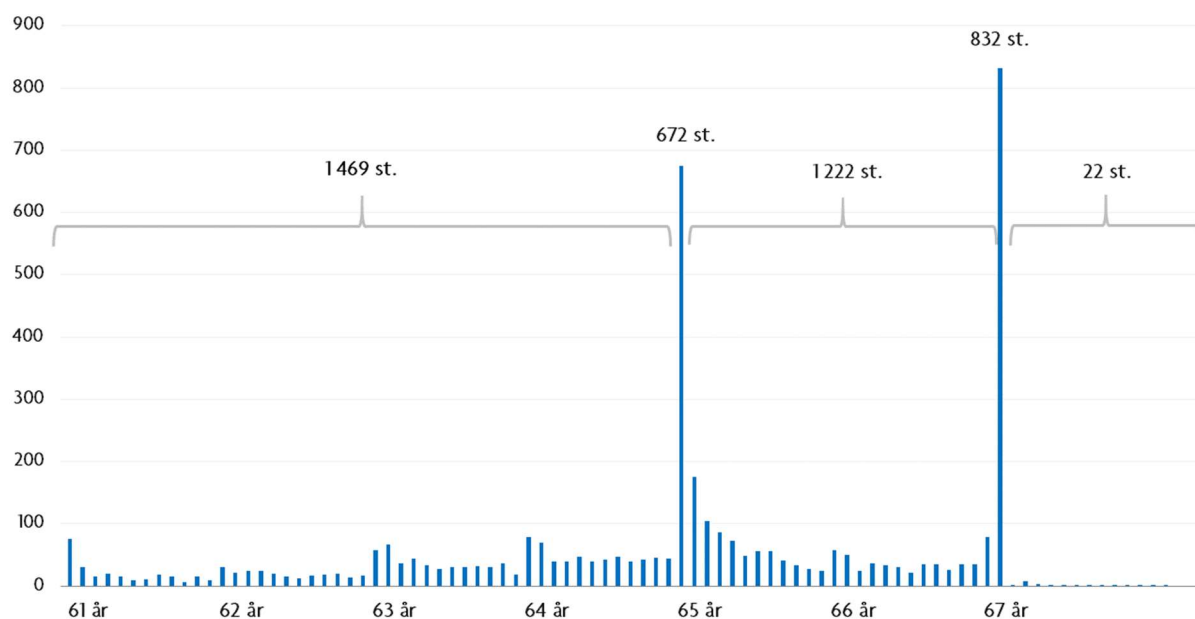
Diagram 2.1.6 – Medianålder för uttag efter 65-års månaden per kön och år

Männen har haft en högre medianålder vid uttag av ålderspensionen än kvinnorna under alla år. Under 2003 var männen i genomsnitt 2 månader äldre än kvinnorna och 2018 var de 5 månader äldre än kvinnorna. Skillnaden i medianålder mellan kvinnor och män har således ökat. Mellan 2015 och 2017 höjdes emellertid kvinnornas medianålder med 5 månader medan männens ökade med 3 månader. Under 2018 sänktes medianåldern, från 2017, med en månad för både män och kvinnor.

Diagram 2.1.7 visar nya ålderspensioner 2018 för anställningar med pensionsålder 65 år. Dessa är redovisade enligt den månad de avgick inför uttaget av ålderspensionen. De två absolut vanligaste tidpunkterna för avgång var månaden innan de skulle fylla 65 år och under 67-års månaden. Det var fler som stannade kvar i anställningen så länge de hade rätt till, *67-årsgränsen*, än de som avgick vid 65 år. I jämförelse med tidigare år har skillnaden i antal som avgått vid 65 år och vid 67 år aldrig varit så stor som 2018. Det var 160 st. fler som avgick vid 67-års månaden än vid 65 år. Året före, 2017, var det endast något fler vid 67 år (888 st.) än vid 65 år (818 st.).

Diagram 2.1.7 – Antal nya ålderspensioner* 2018 per avgångsålder

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Trots att vi tidigare har visat att 65-års månaden blivit allt mindre betydelsefull är det fortfarande en tidpunkt som många väljer att avgå vid. I diagrammet är staplarna något högre före varje helårs månad det vill säga att det är fler som valt att avgå månaden innan de fyllde 61 år, 62 år, 63 år och ända upp till 67 år än under månaderna däremellan.

Bland nya ålderspensioner 2018 var det drygt 12 procent som avgick två eller fler månader innan de fick sin första utbetalning av ålderspensionen. Resterande 88 procent avgick alltså månaden innan första utbetalningen av ålderspensionen.

När den första utbetalningen av ålderspensionen sker före 65-års månaden kan den anställda välja mellan ett temporärt eller livsvarigt uttag. Temporärt uttag innebär att ett visst belopp blir utbetalt före 65-års månaden och ett annat belopp utbetalt efter 65-års månaden alternativt inget belopp alls efter 65-års månaden. Livsvarigt uttag innebär att i det grunden är samma belopp som utbetalas både före och efter 65-års månaden. När det gäller *uttag vid 65-års månaden* och *uttag efter 65-års månaden* är det inte möjligt att välja temporärt uttag.

Tabell 2.1.6 – Median för utbetalt månadsbelopp, pensionsunderlag och uttagsålder för nya ålderspensioner 2018

	Temporärt uttag*	Temporärt uttag**	Livsvarigt uttag***	Livsvarigt uttag****
Belopp före 65-års månaden, median	14 824 kr	26 715 kr	2 301 kr	0 kr
Belopp från 65-års månaden, median	0 kr	1 520 kr	2 301 kr	2 644 kr
Ålder vid första utbetalning, median	62 år 5 månader	64 år	63 år 7 månader	65 år 10 månader
Pensionsunderlag, median	377 170 kr	416 800 kr	438 840 kr	418 649 kr
Andel av uttagen 2018	7,4 %	9,9 %	13,6 %	69,1 %

* Temporärt uttag med ingen utbetalning efter 65-års månaden

** Temporärt uttag med ett lägre belopp efter 65-års månaden

*** Livsvarigt uttag för uttag före 65-års månaden

**** Livsvarigt uttag för uttag vid och efter 65-års månaden

Av de drygt 1 300 som 2018 tog ut ålderspensionen före 65-års månaden valde 56 procent (730 st.) att göra ett temporärt uttag och resterande (574 st.) valde ett livsvarigt uttag. När de som valde temporärt uttag (730 st.) fyller 65 år kommer mer än hälften (417 st.) inte ha någon utbetalning alls efter 65-års månaden och övriga (313 st.) kommer att ha ett lägre utbetalt belopp.

De som valde att ta ut pension före 65 år med en livsvarig utbetalning hade det högsta medianvärdet på pensionsunderlaget. De som inte kommer att få någon utbetalning alls efter 65-års månaden hade den lägsta medianåldern (62 år och 5 månader) vid första utbetalningen och tog alltså ut sin ålderspension tidigast.

Pensionsunderlaget används för att beräkna hur mycket den anställda får i pension. I den allmänna pensionen kan inte pensionsunderlaget bli högre än 7,5 inkomstbasbelopp, även om den anställda har haft en inkomst som överstiger denna gräns. För statligt anställda med inkomst högre än 7,5 inkomstbasbelopp kompenseras tjänstepensionen för denna begränsning.

I tabell 2.1.7 visas de som tagit ut ålderspensionen 2018 och som haft en anställning med pensionsålder 65 år. De är indelade i två grupper beroende på om deras pensionsunderlag hamnade under eller över 7,5 inkomstbasbelopp. För de allra flesta som tog ut ålderspensionen 2018 låg denna gräns på 461 250 kronor (7,5 inkomstbasbelopp).

Tabell 2.1.7 – Pensionsunderlag för nya ålderspensioner* 2018 i relation till 7,5 inkomstbasbelopp

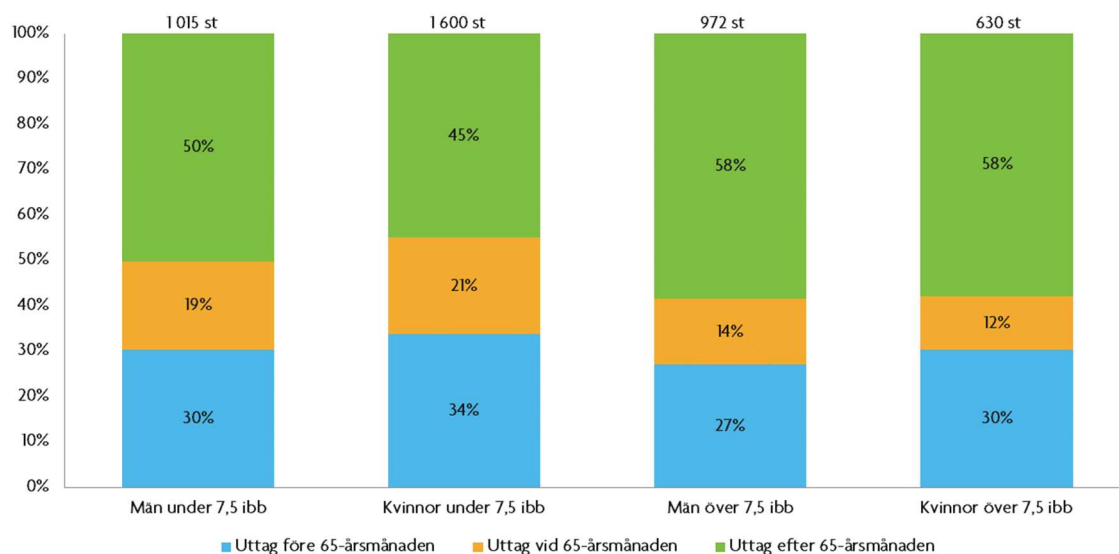
Pensionsunderlag	Män	Kvinnor	Totalt 2018	Totalt 2017
Under 7,5 inkomstbasbelopp	51 %	72 %	62 %	67 %
Över 7,5 inkomstbasbelopp	49 %	28 %	38 %	33 %
Totalt	47 %	53 %	100 %	100 %

* Anställningar med pensionsålder 65 år

I jämförelse med 2017 så har andelen med pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp ökat från 33 till 38 procent av nya ålderspensioner. Av kvinnorna hade 28 procent ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp jämfört med 49 procent av männen.

I diagram 2.1.8 visas andelen med uttag före, vid och efter 65-års månaden under 2018. I diagrammet har hänsyn tagits till kön och om pensionsunderlaget var under eller över 7,5 inkomstbasbelopp. Antalet i varje grupp redovisas ovanför stapeln.

Diagram 2.1.8 – Andel och antal nya ålderspensioner* 2018 med pensionsunderlag under respektive över 7,5 inkomstbasbelopp för män och kvinnor

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Det var 54 procent fler män än kvinnor som hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp och 58 procent fler kvinnor än män med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp. Huvuddragen i uttagsmönstret var detsamma i de fyra grupperna. I varje grupp var det högst andel för *uttag efter 65-årsdagen* och därefter *uttag före 65-årsdagen*. Lägst andel var det för *uttag vid 65-årsdagen*.

Vid *uttag före 65-årsdagen* var det en högre andel kvinnor än män oavsett om de hade ett pensionsunderlag under eller över 7,5 inkomstbasbelopp.

Det var lika stor andel män som kvinnor med *uttag efter 65-årsdagen* (58 procent) bland de med pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp. Däremot var det en högre andel män än kvinnor med *uttag efter 65-årsdagen* bland de med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp.

2.2 Sjukpension

I det här avsnittet redovisas de sjukpensioner som beviljats varje år. Sjukpension beviljas om Försäkringskassan har beviljat sjukersättning eller aktivitetsersättning med omfattningen 25, 50, 75 eller 100 procent.

Tabell 2.2.1 – Antal nya sjukpensioner per omfattning och år

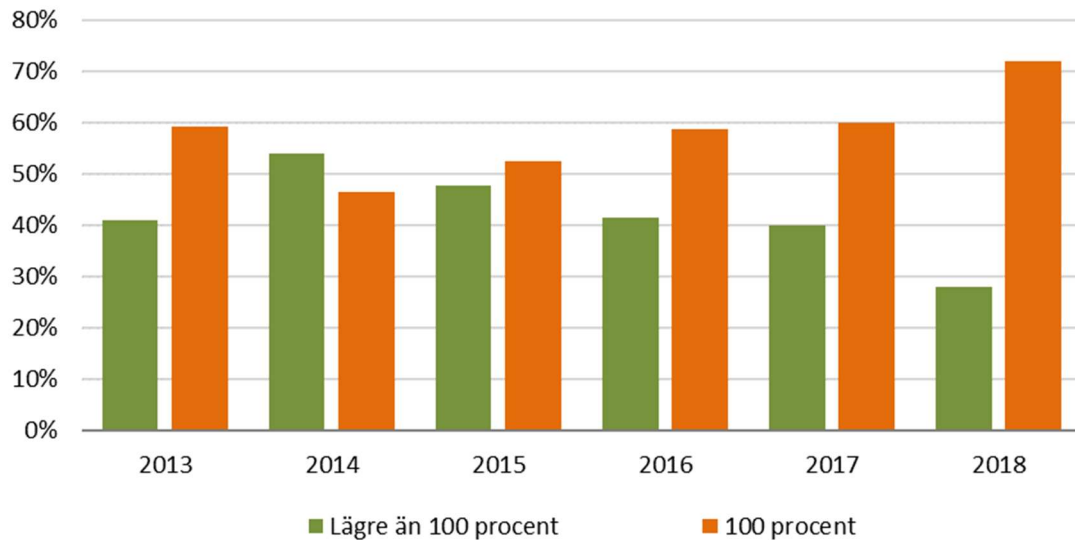
Omfattning	2013	2014	2015	2016	2017	2018
25 procent	55	61	65	51	22	8
50 procent	54	83	44	34	25	15
75 procent	12	6	7	8	2	3
100 procent	175	130	128	132	74	66
Totalt	296	280	244	225	123	92
Ålder (median)	56 år 9 mån	57 år 3 mån	57 år 3 mån	56 år 3 mån	54 år 3 mån	58 år 3 mån
Män	29 %	26 %	28 %	33 %	29 %	37 %
Kvinnor	71 %	74 %	72 %	67 %	71 %	63 %

Antalet nya sjukpensioner 2018 är det lägsta som hittills beviljats inom statsförvaltningen under ett år. Från föregående år har det totala antalet minskat med 25 procent. Nya sjukpensioner med omfattning lägre än 100 procent minskade med 47 procent och nya sjukpensioner med omfattning 100 minskade med 11 procent. Majoriteten (72 procent) av de beviljade sjukpensionerna 2018 var på heltid. Det har alltid varit fler kvinnor än män som beviljats sjukpension oavsett omfattning.

Under 2018 ökade medianåldern med fyra år från året innan och det är den högsta medianåldern under perioden 2013 till 2018. Däremot var det 2017 den lägsta medianåldern för nya sjukpensioner under denna period.

I diagram 2.2.1 har de beviljade sjukpensionerna delats in i två grupper. I ena gruppen ingår beviljade sjukpensioner med lägre omfattning än 100 procent och i den andra gruppen ingår beviljade sjukpensioner med omfattning 100 procent.

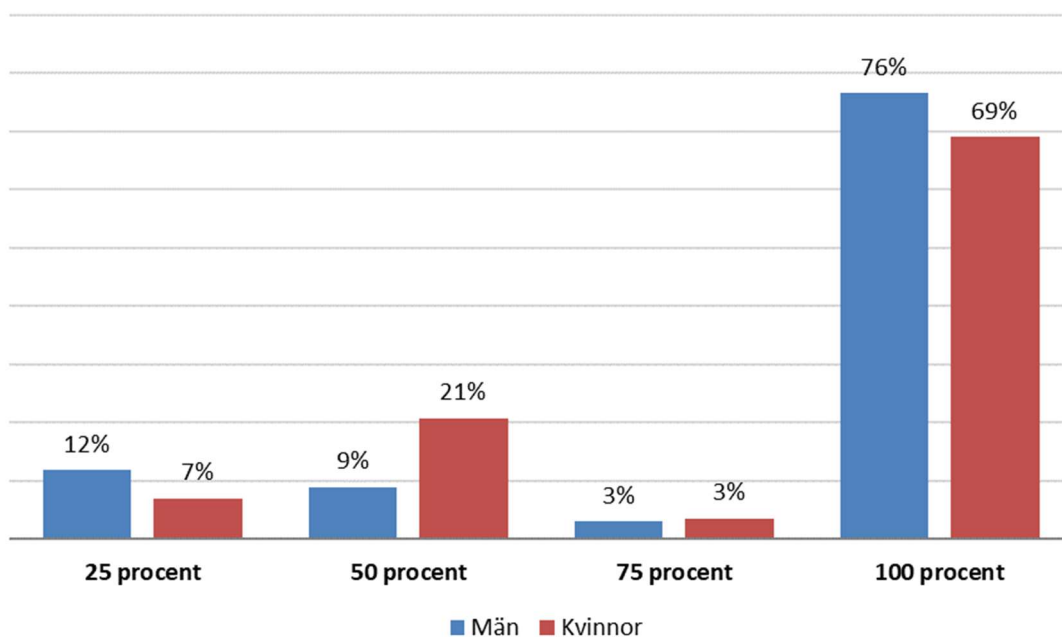
Diagram 2.2.1 – Andel nya sjukpensioner per omfattning och år

För de flesta år mellan 2013 och 2018 har det beviljats en högre andel sjukpensioner på 100 procent än med lägre omfattning. Förutom för 2014 då det var en högre andel beviljade sjukpensioner med lägre omfattning än 100 procent än sjukpension på 100 procent. Under det senaste året var andelen med beviljad sjukpension på heltid som högst (72 procent) för perioden 2013 till 2018. Nästan tre av fyra beviljades sjukpension på 100 procent under 2018.

Det var drygt 70 procent fler kvinnor (58 st.) än män (34 st.) som beviljades sjukpension under 2018. Det totala antalet minskade mellan de två senaste åren. Männen minskade antalet beviljade sjukpensioner med åtta procent och kvinnorna med 33 procent mellan 2017 och 2018. Fördelningen av dessa beviljade sjukpensioner visas i nästa diagram.

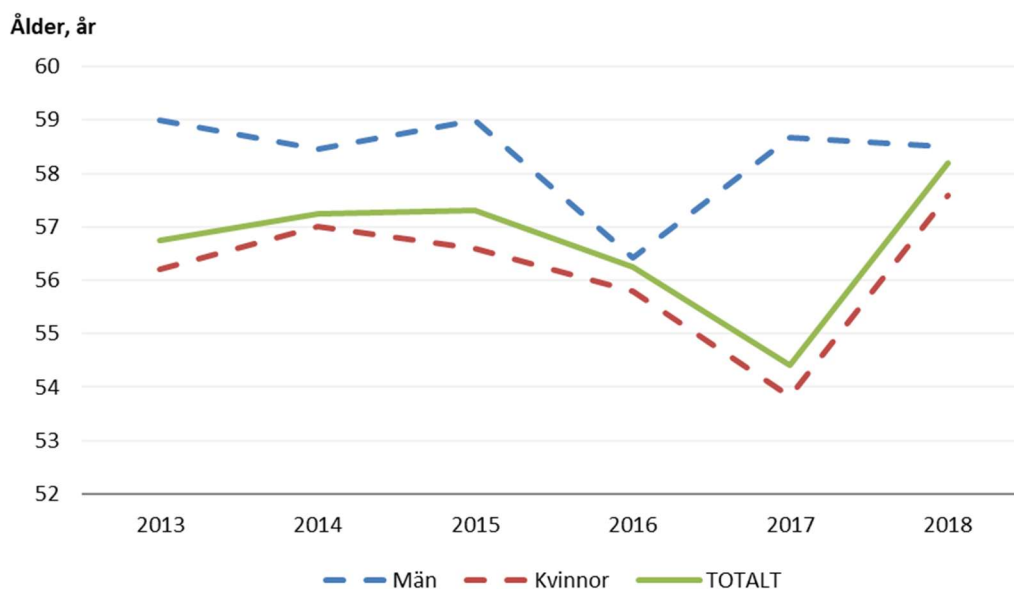
Diagram 2.2.2 – Andel nya sjukpensioner 2018 per kön och omfattning

Männen har under nästan alla år mellan 2003 och 2018 haft en högre andel som beviljats sjukpension på heltid än vad kvinnorna haft. År 2016 var däremot denna andel lika stor för både män och kvinnor. För det senaste året, 2018, var det 76 procent av männen och 69 procent av kvinnorna som beviljades sjukpension på heltid. Sedan 2014 har skillnaden i totalt antal nya sjukpensioner mellan män och kvinnor minskat.

Diagram 2.2.3 visar männens och kvinnornas medianålder vid tidpunkten då de beviljades sjukpension oavsett omfattning.

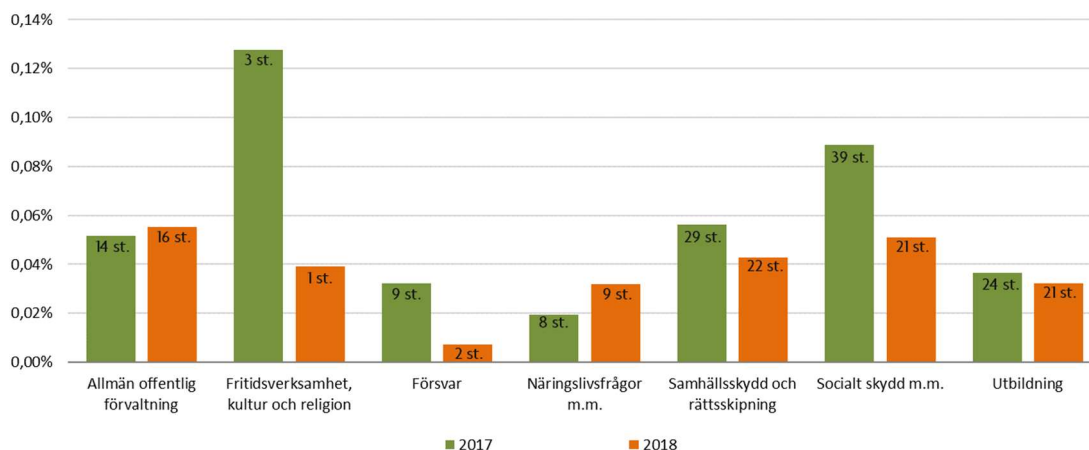
Diagram 2.2.3 – Medianålder för nya sjukpensioner per kön och år

Kvinnorna har haft en lägre medianålder än männen under alla år. Skillnaden mellan könen 2016, när det gäller medianåldern, var den lägsta på sex år. Men under 2017 ökade skillnaden mellan könen till knappt fem år för att sedan minska till knappt ett år under 2018. Männens medianålder 2018 minskade med två månader jämfört med 2017 medan kvinnornas medianålder höjdes med 45 månader.

Under 2018 var andelen beviljade sjukpensioner i förhållande till antal anställda ungefär lika stora inom sex av sju cofog-grupper. Andelen varierade mellan 0,03 procent till 0,06 procent för dessa sex cofog-grupper. Verksamhetsområdet *försvar* hade en något lägre andel beviljade sjukpensioner (0,01 procent) än de övriga.

Diagram 2.2.4 – Andel nya sjukpensioner i förhållande till antal anställda per år och cofog-grupp

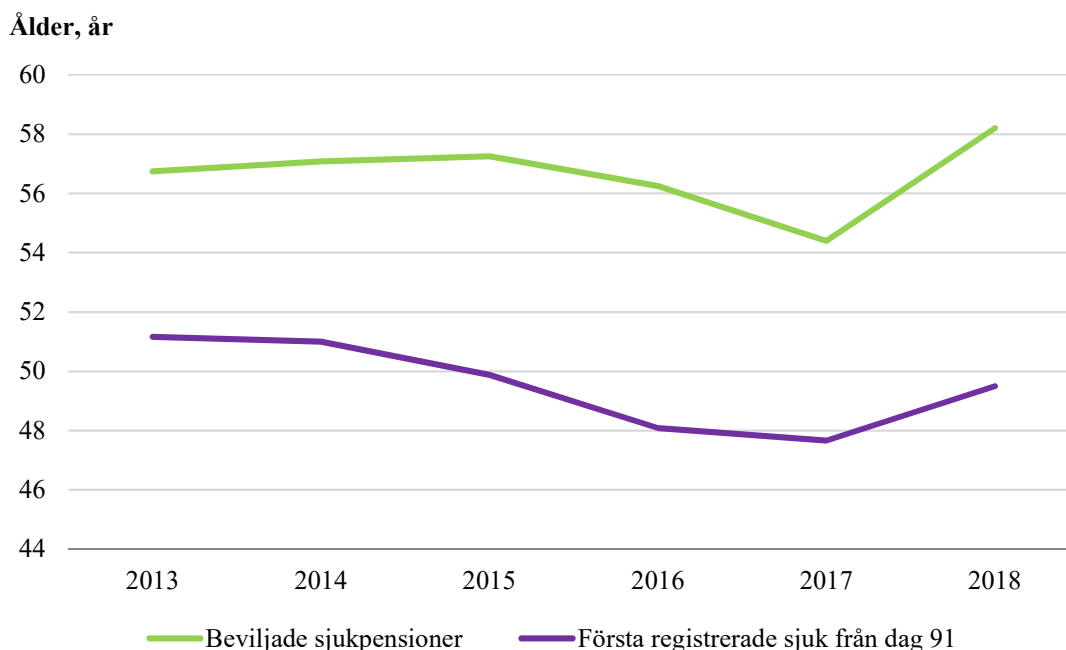

Bland cofog-grupperna har den största förändringen av antal nya sjukpensioner skett inom *socialt skydd m.m.* I denna grupp minskade antalet med 18 personer i jämförelse med året före. Gruppen *allmän offentlig förvaltning* hade under 2018 den största andelen nya sjukpensioner i förhållande till antal anställda medan gruppen *försvar* hade den minsta andelen.

Av de anställda som beviljades sjukpension under 2018 har 96 procent varit sjukskrivna i minst tre månader någon gång före beviljad sjukpension. Hälften har varit sjukskrivna längre än tre år och 8 månader. Medianåldern för första registrerade sjukperiod är 49 år 6 månader. Männen har i genomsnitt fyra månader kortare sjukskrivningsperiod än kvinnorna. Männen var nästan två år yngre vid första registrerade sjukperiod än kvinnorna trots att männen har en högre medianålder vid beviljande av sjukpensionen. Det var fyra procent som beviljades sjukpension utan någon sjukskrivningsperiod som var längre än tre månader.

I diagram 2.2.5 visas medianåldern för beviljad sjukpension och medianåldern vid deras första registrerade period med sjuk från dag 91.

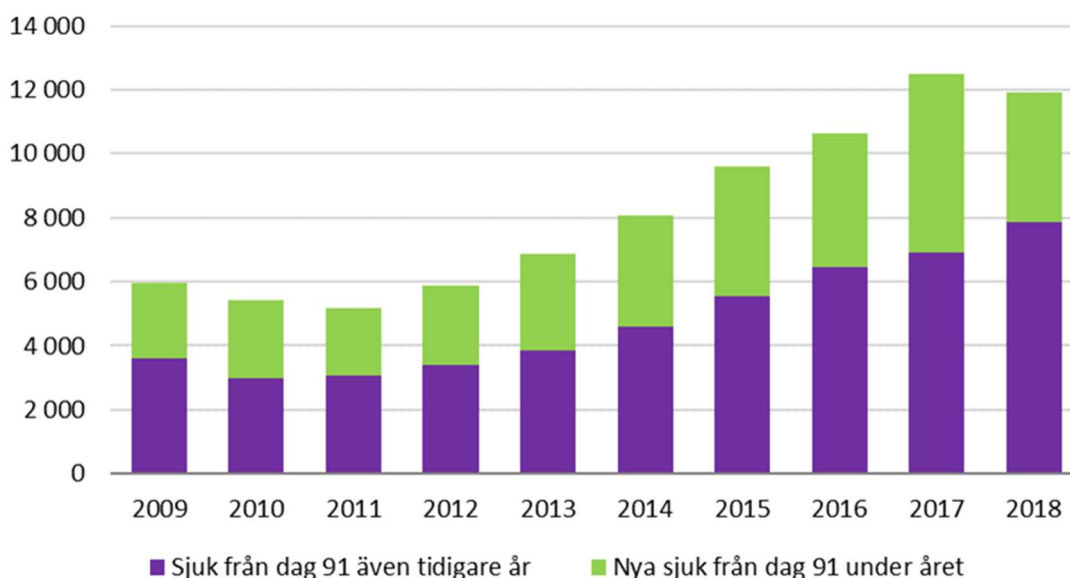
Diagram 2.2.5 – Medianålder per år för nya sjukpensioner och vid första registrerade sjuk från dag 91

I genomsnitt har det under perioden 2013 till 2018 dröjt sju år mellan första registrerade sjuk från dag 91 till beviljad sjukpension. Mellan 2017 och 2018 höjdes medianåldern relativt mycket både för beviljad sjukpension och första registrerade sjuk från dag 91. Medianåldern för beviljad sjukpension höjdes med 46 månader och medianåldern vid första sjuk från dag 91 höjdes med 22 månader.

Antalet beviljade sjukpensioner har legat på en någorlunda stabil nivå mellan 2013 och 2016. Därefter har antalet minskat med 60 procent under de två senaste åren. Diagram 2.2.6 visar utvecklingen när det gäller nya sjuk från dag 91.

Diagram 2.2.6 – Antal anställda inom statsförvaltningen med sjuk från dag 91 under åren 2009 till 2018

Mellan 2009 och 2011 minskade antalet långa sjukfall med drygt 13 procent. Därefter har antalet långa sjukfall ökat med 140 procent under perioden 2011 till 2017. Under 2018 minskade antalet nya med fyra procent (cirka 550 personer) i jämförelse med året före.

2.3 Pensionsersättning inklusive särskild pensionsersättning

Pensionsersättning och särskild pensionsersättning regleras från och med 1 januari 2015 i ett nytt omställningsavtal för anställda inom staten. Detta omställningsavtal ersätter det statliga trygghetsavtalet och innehåller övergångsbestämmelser som gäller mellan 2015 och 2018.

Enligt bestämmelserna i *Trygghetsavtalet* (TA) kunde en anställd som hade mindre än fyra år kvar till sin pensionsålder (60, 61 eller 65 år) få pensionsersättning om han eller hon slutat sin anställning till exempel som följd av arbetsbrist. Flygledare med pensionsåldern 60 år, kan dock inte få pensionsersättning. Om det finns särskilda skäl, kan en anställd som sagts upp från sin tillsvidareanställning på grund av arbetsbrist beviljas särskild pensionsersättning av TA-nämnden. Den anställde ska då ha fyllt 55 år sista anställningsdagen. Särskild pensionsersättning beviljas enligt *Trygghetsavtalet* tidigast från 61 års ålder.

Enligt *Avtal om omställning* kan en anställd, i enlighet med övergångsbestämmelser som gällde mellan 2015 och 2018, beviljas pensionsersättning vid uppsägning på grund av arbetsbrist. Pensionsersättning kunde beviljas om den anställde har mindre än fyra år kvar till sin pensionsålder och har varit anställd inom det statliga avtalsområdet i minst tio år vid avgångstidpunkten. Det sistnämnda villkoret gäller inte för yrkesofficerare i Försvarsmakten. Om det fanns särskilda skäl, kunde en anställd som sagts upp från sin tillsvidareanställning på grund av arbetsbrist beviljas särskild pensionsersättning av Omställningsnämnden. Den anställde ska då ha fyllt 57 år sista anställningsdagen och vid avgången varit anställd hos arbetsgivaren sju år i följd. Särskild pensionsersättning beviljas enligt *Avtal om omställning* tidigast från 62 års ålder. Omställningsnämnden kan även pröva om det finns synnerliga skäl för beviljande av särskild pensionsersättning, den anställde ska då ha fyllt 56 år sista anställningsdagen.

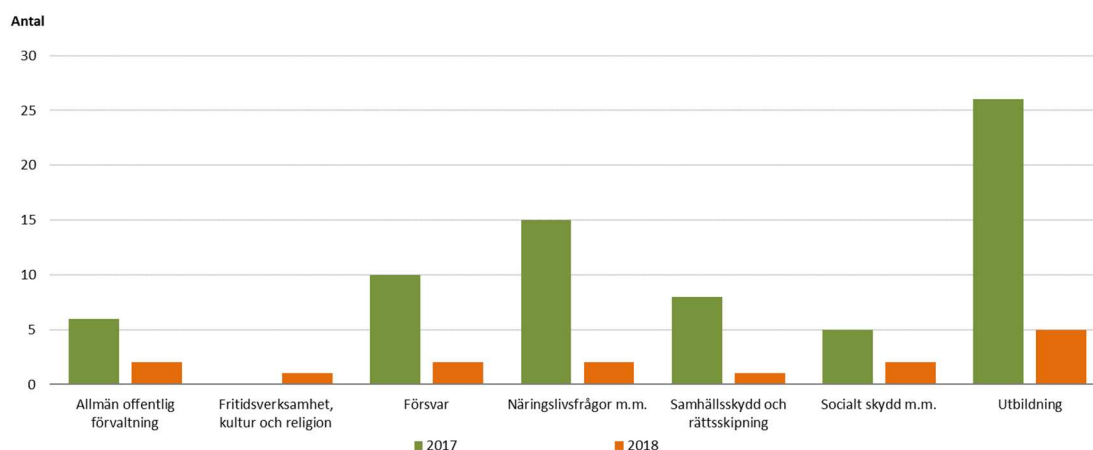
Den anställde kan välja att stå till arbetsmarknadens förfogande och få ersättning från arbetslöshetskassan. I sådant fall betalas inte den särskilda pensionsersättningen eller pensionsersättningen ut förrän ersättningen från arbetslöshetskassan upphört. Det innebär att det kan uppstå ett tidsglapp mellan tidpunkten då den anställde slutat sitt arbete och tidpunkten då särskild pensionsersättning eller pensionsersättning börjar betalas ut. I SPV:s statistik redovisas tidpunkten när dessa pensionsersättningar började betalas ut.

Tabell 2.3.1 – Antal nya pensionsersättningar inklusive särskild pensionsersättning per kön och år

Pensionsersättning	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Män	426	109	79	48	31	2
Kvinnor	158	85	94	46	39	13
Totalt	584	194	173	94	70	15
Ålder (median) vid första utbetalningen	60 år	62 år 7 mån	62 år 3 mån	62 år 5 mån	62 år 6 mån	62 år
Män	73 %	56 %	46 %	51 %	44 %	13 %
Kvinnor	27 %	44 %	54 %	49 %	56 %	87 %

Tabellen ovan visar antal nya pensionsersättningar som har beviljats per år. Under det senaste året har antalet minskat med 79 procent från året före. Medianålder minskades med sex månader vid deras första utbetalning av pensionsersättningen mellan 2017 och 2018. Det var fler kvinnor än män som beviljades pensionsersättning under 2018.

Diagram 2.3.1 – Antal nya pensionsersättningar per år och cofog-grupp

Högst andel av de nya pensionsersättningarna under både 2017 och 2018 hade *utbildning* (37 respektive 33 procent).

2.4 Delpension

Den som har en statlig anställning och omfattas av Avdelning II PA 16 kan beviljas delpension från och med den månad personen fyller 61 år. Delpension innebär att arbetstiden minskar och den anställde kan beviljas delpension upp till 50 procent av en heltidstjänst. Delpensionen kan betalas ut till och med månaden före den anställde fyller 65 år. Det är arbetsgivaren som fattar beslut om den anställde kan beviljas delpension.

Nya delpensioner

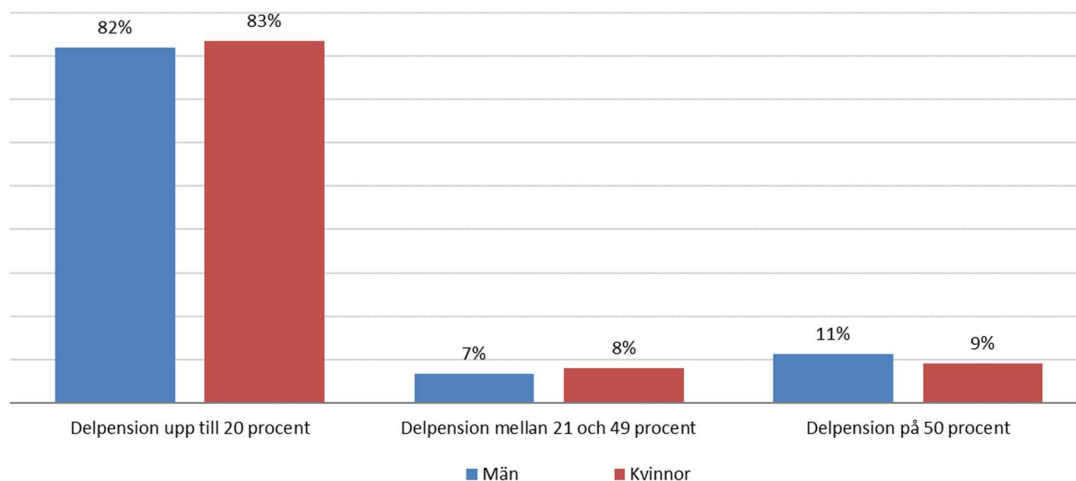
I tabell 2.4.1 redovisas antal nya delpensioner per år. Dessa är uppdelade i tre olika grupper beroende på beviljad omfattning på delpensionen.

Tabell 2.4.1 – Antal nya delpensioner per omfattning och år

Omfattning	2013	2014	2015	2016	2017	2018
≤ 20 %	938	927	919	821	1 020	965
21 – 49 %	146	113	110	107	128	83
50 %	198	197	173	152	147	118
Totalt	1 282	1 237	1 202	1 080	1 295	1 166
Män	45 %	43 %	47 %	47 %	49 %	45 %
Kvinnor	55 %	57 %	53 %	53 %	51 %	55 %

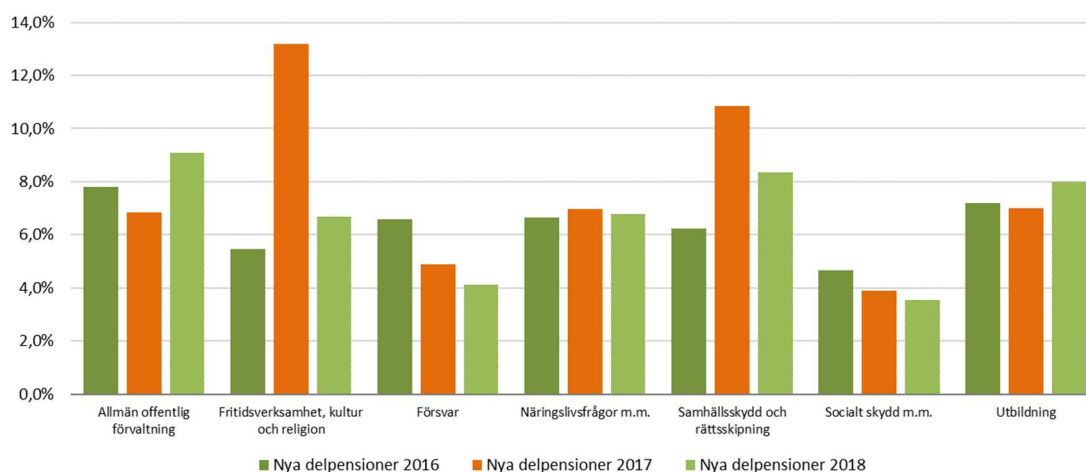
Antal nya delpensioner 2018 minskade jämfört med året före. Mellan 2007 och 2016 halverades antalet nya delpensioner (från 2 038 stycken till 1 080), ökade med 20 procent under 2017 och minskade med 10 procent till 2018. Under alla år från 2006 har det varit fler kvinnor än män som beviljats delpension. Däremot var det fler män än kvinnor de tre första åren 2003 till 2005. Diagram 2.4.1 visar andelen beviljade delpensioner uppdelade på omfattning för män respektive kvinnor. Under 2018 var det mer jämnt fördelat mellan könen än vad det varit alla tidigare år. Detta visas i diagrammet som följer.

Diagram 2.4.1 – Andel nya delpensioner 2018 per kön och omfattning

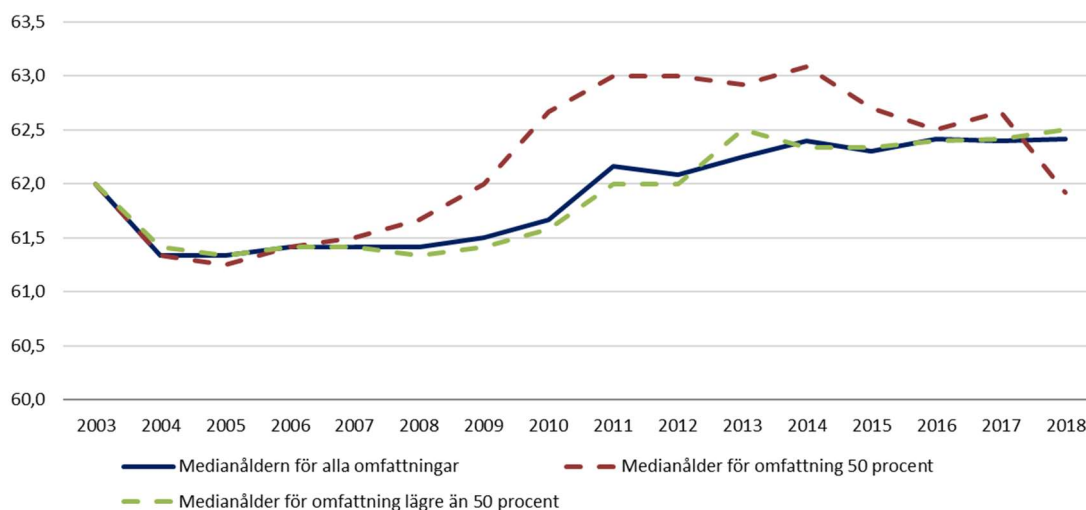
Männen har haft en högre andel av nya delpensioner på 50 procent under alla år sedan delpensionsavtalet infördes. Av de nya delpensionerna 2018 var det 11 procent av männen och 9 procent av kvinnorna som beviljades delpension på 50 procent. De allra flesta män och kvinnor beviljas delpension med omfattning upp till 20 procent. Under 2018 var det 82 procent av männen och 83 procent av kvinnorna. För delpensioner med omfattning 21 till 49 procent var det en något högre andel kvinnor (8 procent) än män (7 procent).

Andel nya delpensioner av antal anställda i åldern 61 till 64 år skiljer sig åt mellan cofog-grupperna. Inom cofog-grupperna *försvar* och *socialt skydd m.m.* finns de flesta anställningarna med lägre pensionsålder och öb-rätter. Detta kan vara en orsak till att det är relativt få nya beviljade delpensioner i dessa två grupper.

Diagram 2.4.2 – Andel nya delpensioner av anställda i åldern 61 till 64 år per år och cofog-grupp

Avtalet om delpension började gälla 2003 och sedan dess har medianåldern vid tidpunkten för beviljad delpension förändrats. Första året fanns ett ackumulerat behov av delpension och då var medianåldern relativt hög om man jämför med åren närmast efter. Under 2004 var medianåldern som allra lägst då hälften av de nya delpensionerna beviljades före 61 år och 3 månader. Mellan 2004 och 2014 ökade medianåldern med tretton månader till 62 år och 5 månader. Därefter har medianåldern varit ungefär densamma och under 2018 var den 62 år och 6 månader (den blå heldragna linjen i diagram 2.4.3).

Sedan 2011 har medianåldern, oavsett omfattning, varit högre än 62 år som var medianåldern då avtalet om delpension infördes. Förutom under det senaste året när det gäller delpensioner på 50 procent då medianåldern för dessa var 61 år och 11 månader.

Diagram 2.4.3 – Medianålder för nya delpensioner per omfattning och år

Under 2018 minskade medianåldern med 9 månader för anställda som beviljades delpension med omfattningen 50 procent. För nya delpensioner med lägre omfattning än 50 procent var medianåldern densamma som året före. Mellan 2007 och 2017 har medianåldern varit högre för de som beviljats delpension med omfattning 50 procent än de med lägre beviljad omfattning på delpensionen. Men under 2018 var medianåldern 7 månader lägre för beviljade på 50 procent än under 50 procent. Det innebär att de anställda som beviljats delpension 2018 med omfattning på 50 procent är yngre än de anställda som beviljats delpension med lägre omfattning.

I tabell 2.4.2 har uttagen av ålderspensionerna 2018 delats upp i två grupper beroende på om de haft eller inte haft någon delpension i åldern 61 till 64 år. Majoriteten av de som tog ut ålderspensionen 2018 har inte haft

någon beviljad delpension (74 procent). För de 26 procent som haft en beviljad delpension var det ungefär lika många med *uttag före* som *efter 65-års månaden*.

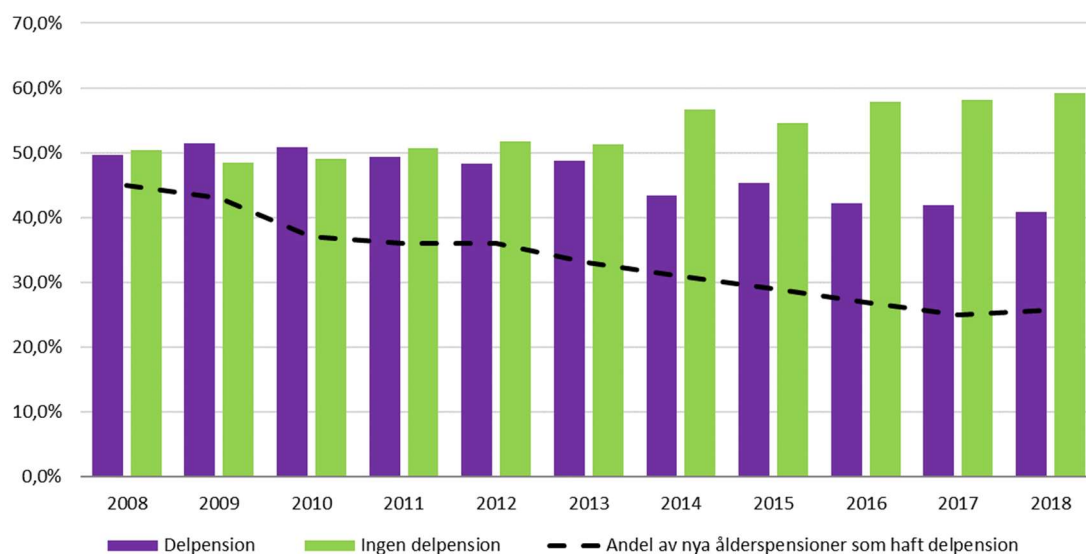
Tabell 2.4.2 – Antal nya ålderspensioner 2018 för de som haft delpension respektive inte haft delpension

Ålderspension	Nya ålderspensionärer som inte haft delpension	Nya ålderspensionärer som haft delpension	Totalt
Uttag före 65-års månaden	916	388	1 304
Uttag vid 65-års månaden	446	308	754
Uttag efter 65-års månaden	1 767	392	2 159
Totalt	3 129	1 088	4 217
Andel av nya ålderspensioner	74 %	26 %	100 %

Av de som beviljats ålderspension 2018 med *uttag vid 65-års månaden* (cirka 750 stycken) hade 41 procent haft delpension. Av de 1 300 med *uttag före 65-års månaden* hade 30 procent haft delpension medan motsvarande andel för dem med *uttag efter 65-års månaden* endast var 18 procent av de drygt 2 100.

I diagram 2.4.4 visas andelarna för beviljad delpension bland de med *uttag vid 65-års månaden* för åren 2008 till 2018. Dessa uttag har delats upp i två grupper baserat på om personerna haft delpension före 65 år eller inte. I Arbetsgivarverkets skrift *Avtal om delpension – kommentarer* står att läsa ”Syftet med delpensionsavtalet är att arbetsgivaren med stöd av avtalet ska kunna öka möjligheterna för äldre anställda att arbeta kvar till ordinarie pensionsålder. Om de tidiga pensionsavgångarna minskar underlättas bland annat kompetensöverföring i samband med generationsväxling.”

Diagram 2.4.4 – Andel av uttag vid 65-års månaden för de som haft och inte haft delpension samt andel som haft delpension av totalt antal nya ålderspensioner per år

Mellan 2008 och 2013 var andelen *uttag vid 65-års månaden* någorlunda jämnt fördelat mellan de som haft delpension och de som inte haft delpension. Mellan 2014 och 2018 har skillnaden, mellan dessa två andelar, ökat för varje år. Av uttagna ålderspensioner har andelen som inte haft delpension ökat och andelen som haft delpension minskat sedan 2013.

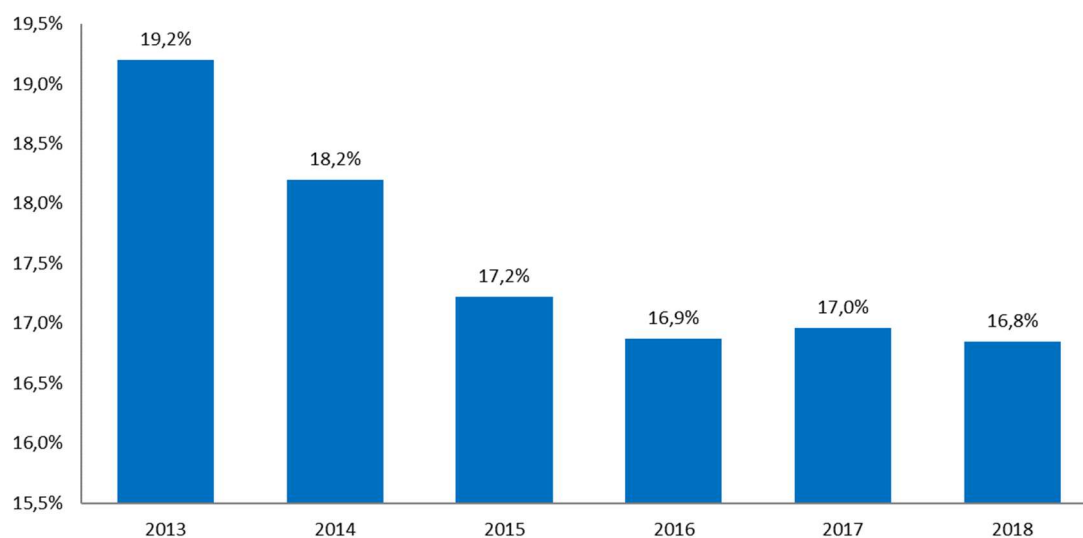
Den svarta streckade linjen visar andelen som haft delpension av det totala antalet nya ålderspensioner under varje år. Bland dessa nya ålderspensioner ingår *uttag före, vid och efter 65-års månaden*. Under 2008 var det 45 procent av nya ålderspensioner som haft delpension och 2018 var det endast 26 procent.

Beviljade delpensioner av anställda i åldern 61 till 64 år

I diagram 2.4.5 ingår de anställda som har en beviljad delpension oavsett vilket år den beviljades. Det vill säga att det gäller både nya och löpande delpensioner för varje redovisat år. Exempelvis för stapeln 2018 kan

delpensionen vara beviljad någon gång mellan 2014 och 2018. För varje år har sedan hänsyn tagits till antal anställda inom statsförvaltningen i åldrarna 61 till 64 år.

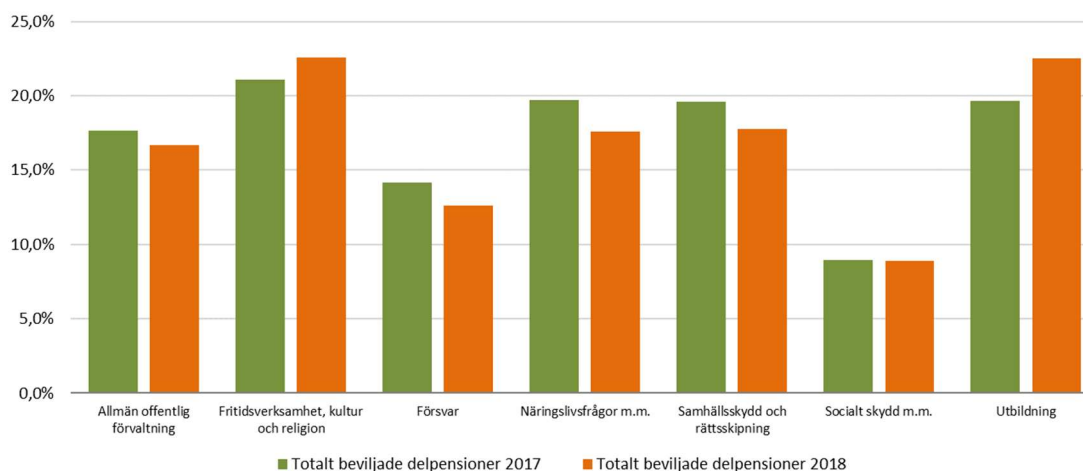
Diagram 2.4.5 – Andel med beviljad delpension av antal anställda i åldrarna 61 till 64 år

Andelen beviljade delpensioner av möjliga har minskat för varje år. Under de senaste fyra åren har denna andel varit någorlunda stabil och legat runt 17 procent. Mellan åren 2013 och 2018 har denna andel minskat med drygt två procentenheter från 19,2 procent till 16,8 procent, vilket är den minsta andelen hittills sedan delpensionsavtalet infördes 2003.

Andelen med beviljad delpension av antal möjliga delpensioner skiljer sig åt mellan cofog-grupperna. Andelen var högst inom *fritidsverksamhet, kultur och religion* där drygt var femte person i åldern 61 till 64 år har beviljad delpension. Cofog-gruppen *socialt skydd m.m.* har den minsta andelen där knappt var elfte i åldern 61 till 64 år har delpension vilket kan bero på att många anställda i denna grupp har rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser.

Diagram 2.4.6 – Andel med beviljad delpension av antal anställda i åldrarna 61 till 64 år per år och cofog-grupp

Andelen beviljade delpensioner av möjliga har ökat inom två verksamhetsområden mellan 2017 och 2018: *fritidsverksamhet, kultur och religion* och *utbildning*. De övriga har minskat andelen mellan dessa två år. Den största procentuella förändringen har skett inom området *utbildning* där andelen beviljade delpensioner av möjliga ökade med knappt tre procentenheter mellan dessa två år.

3. Medianålder vid pensionering

I det här avsnittet ingår ålderspension, pensionsersättning, särskild pensionsersättning och sjukpension med omfattning 100 procent. Dessa pensioner innebär att personen måste ha avslutat sin anställning inom statsförvaltningen. Sjukpension och pensionsersättning (inklusive särskild pensionsersättning) innebär att man slutar arbeta innan man fyller 65 år. Ålderspensionen kan däremot beviljas före, under eller efter man fyller 65 år. Sjukpension kan även beviljas med lägre omfattning än 100 procent men dessa ingår inte i det här avsnittet.

Kvinnor hade mellan åren 1998 och 2007 en högre medianålder än män vid avgång från anställningen med någon av dessa tre pensioner. Från 2008 och framåt har medianåldern däremot varit densamma, 65 år, för både män och kvinnor.

Tabell 3.1 – Medianålder för pensionsavgångar per kön och år

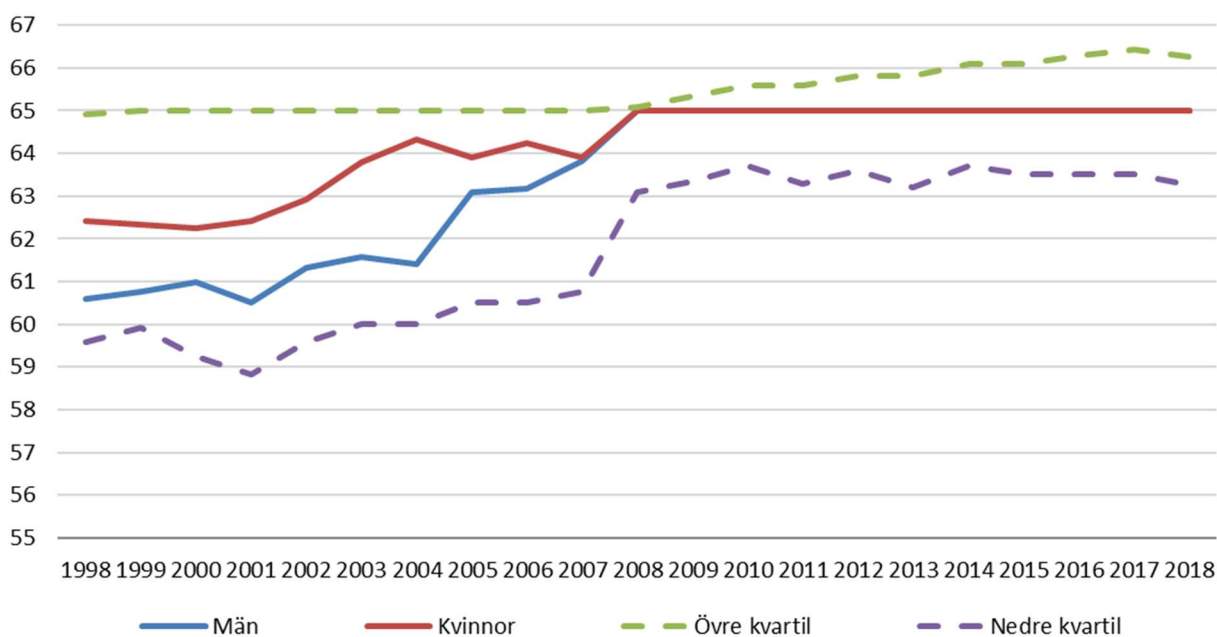
Män	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ålderspension	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år
Pensionsersättning	59 år 1 mån	62 år 3 mån	62 år 3 mån	62 år 7 mån	62 år 6 mån	61 år 6 mån
Sjukpension	60 år 6 mån	58 år 6 mån	60 år 5 mån	57 år 3 mån	59 år 4 mån	59 år 6 mån
Totalt	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år
Andel som avgått med ålderspension	85 %	95 %	96 %	97 %	98 %	99 %
Kvinnor	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Ålderspension	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år
Pensionsersättning	62 år 3 mån	62 år 4 mån	62 år 10 mån	62 år 5 mån	62 år 6 mån	62 år 1 mån
Sjukpension	59 år 8 mån	57 år 4 mån	57 år	58 år 7 mån	54 år 1 mån	58 år 10 mån
Totalt	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år	65 år
Andel som avgått med ålderspension	92 %	92 %	94 %	95 %	97 %	98 %

För pensionsavgångar 2018 var det en något högre andel av männen (99 procent) än kvinnorna (98 procent) som avgick med ålderspension. Andelen av kvinnorna som avgått med ålderspension har ökat med 6 procentenheter från 2013 till 2018. Bland männen har denna andel ökat med 14 procentenheter. Under dessa år, förutom för 2013, har det varit en något högre andel män än kvinnor som avgått med ålderspension. Under 2013 var det ett relativt stort antal män som avgick med pensionsersättning, vilket påverkar andelen som avgått med ålderspension.

Diagram 3.1 visar medianåldern vid pensionering inom statsförvaltningen för åren 1998 till 2018. Skillnaden mellan könen var störst 2004. De streckade linjerna visar den nedre respektive övre kvartilen. Den nedre kvartilen består av de 25 procent som är yngre än de övriga 75 procenten vid pensioneringen och den övre kvartilen består av de 25 procent som är äldre än övriga 75 procenten.

När det gäller nedre kvartilen var 25 procent yngre än 63 år och 1 månad när de pensionerades år 2008 och år 2018 var 25 procent yngre än 63 år och 3 månader. Det innebär att 75 procent av de som pensionerades 2018 var äldre än 63 år och 3 månader. Den nedre kvartilen ökade rejält mellan 2007 och 2008, men därefter har den varit relativt stabil.

Diagram 3.1 – Medianålder för pensionsavgångar per kön och år

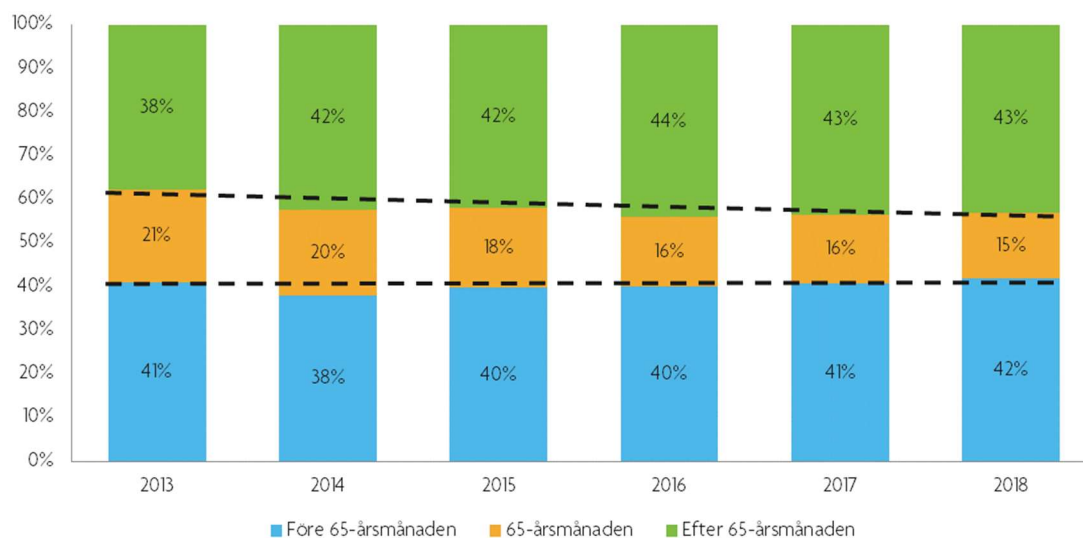
Medianåldern vid pensionering har varit 65 år sedan 2008 för både män och kvinnor. Hälften av dem som avgick med sjukpension, pensionsersättning eller ålderspension var yngre än 65 år och hälften var äldre än 65 år.

Det som inte syns när det gäller medianåldern är att det är fler och fler som tar ut ålderspensionen efter 65 år vilket visas med den övre kvartilen. År 2008 var 25 procent äldre än 65 år och 1 månad och år 2018 var 25 procent äldre än 66 år och 3 månader när de pensionerades.

Mellan 2008 och 2018 höjdes den övre kvartilåldern med 14 månader och den nedre kvartilåldern höjdes med 2 månader. Det har alltså varit en betydligt större förändring när det gäller övre kvartilåldern än nedre kvartilåldern. Den övre kvartilåldern sjönk något 2018 vilket var för första gången sedan 1998.

Andelen med uttag av sjukpension, pensionsersättning och ålderspension när det gäller före, vid och efter 65-årsåldern har förändrats över tiden. För de som pensionerats före och efter 65-årsåldern har andelen ökat mellan 2013 och 2018 till skillnad mot pensioneringarna vid 65-årsåldern som har minskat.

Diagram 3.2 – Andel av pensionsavgångar per uttagsålder och år

Under åren 2013 till 2018 har andelen som beviljats pension före 65 år varit någorlunda stabil medan beviljade pensioner vid och efter 65-årsåldern har förändrats. Pensioneringar vid 65-årsåldern har

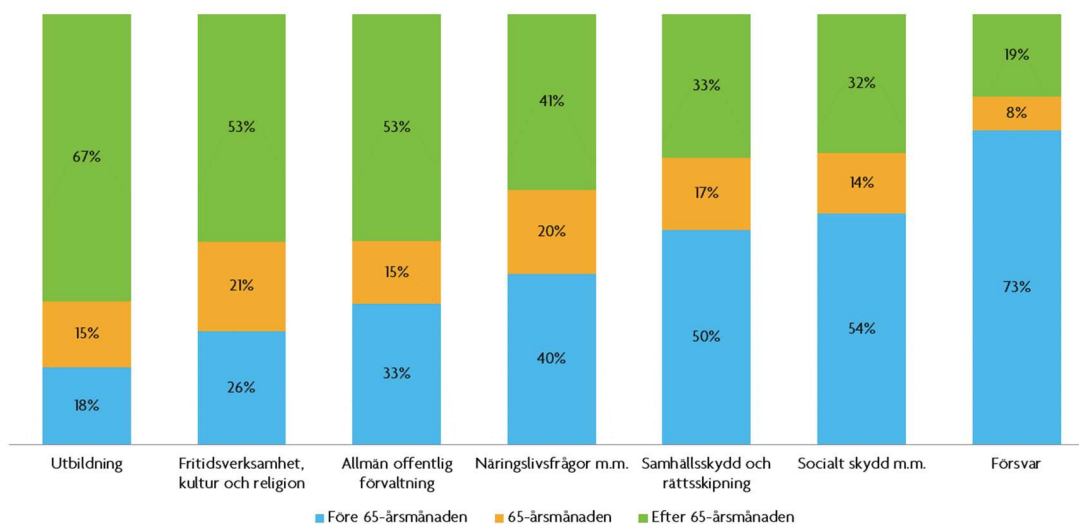
minskat med 6 procentenheter och pensioneringar efter 65-årsdagen har ökat med 5 procentenheter. Under 2018 var andelen före 65-årsdagen och andelen efter 65-årsdagen ungefär lika stora.

När det gäller pensioneringar under 2018 hade drygt 1 200 (25 procent) haft någon period med sjuk från dag 91 och 30 procent av dessa pensionerades före 65 år.

Pensionsavgångarna skiljer sig åt mellan cofog-grupperna. I pensionsavgångarna ingår även de med lägre pensionsålder och utnyttjade öb-rätter. Det är framförallt i två av cofog-grupperna där en relativ hög andel av anställningarna har lägre pensionsålder eller öb-rätt. I cofog-gruppen *försvar* var det drygt 60 procent av pensionsavgångarna som hade en lägre pensionsålder eller utnyttjad öb-rätt och i cofog-gruppen *socialt skydd* var det 29 procent av pensioneringarna. I övriga cofog-grupper var denna andel mindre än 3 procent förutom inom *näringslivsfrågor* där andelen var cirka 10 procent.

Om man tar hänsyn till hur stor andel uttag med lägre pensionsålder eller öb-rätt det finns i varje cofog-grupp utmärker sig samhällsskydd och rättsskipning. Inom detta verksamhetsområde tog hälften ut pension före 65-årsdagen där endast en liten andel hade rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser (3,3 procent) och ingen hade någon anställning med lägre pensionsålder (0 %).

Diagram 3.3 – Andel pensionsavgångar 2018 före, vid och efter 65-årsdagen per cofog-grupp

Totalt var det drygt 5 000 pensionsavgångar under 2018. Det var flest inom *utbildning* (1 189 st.) och minst antal inom *fritidsverksamhet, kultur och religion* (53 st.). Dessa två cofog-grupper hade de minsta andelarna av pensionsavgångar före 65-årsdagen och de största andelarna efter 65-årsdagen i jämförelse med övriga cofog-grupper.

4. Nya ålderspensioner i åldern 67 år eller äldre

Från och med den 1 september 2001 har arbetstagare, genom en tvingande regel i lagen om anställningsskydd (LAS), rätt men inte skyldighet att stanna kvar i sin anställning till och med den månad då han eller hon fyller 67 år. Att en arbetstagare är skyldig att avgå vid 67 år regleras i 11 kap. 1 § Allmänt löne- och förmånsavtal (ALFA). En arbetsgivare kan dock medge att en arbetstagare fortsätter att vara anställd efter 67 år. Avtal om tidsbegränsad anställning får träffas först när arbetstagaren har fyllt 67 år (5 § i lagen om anställningsskydd (LAS)).

Antal anställda som tagit ut ålderspensionen *vid 67 år eller senare* har minskat mellan 2017 och 2018. Under hela perioden 2013 till 2018 har det varit fler män än kvinnor med uttag vid denna ålder. Om man jämför 2013 och 2018 har antalet kvinnor ökat med drygt en procent och antalet män minskat med cirka 10 procent.

Tabell 4.1 – Nya ålderspensioner vid 67 år eller senare per kön och år

År	Män	Kvinnor	Totalt	Andel av nya ålderspensioner*
2013	597	440	1 037	21,0 %
2014	576	444	1 020	23,0 %
2015	596	410	1 006	20,8 %
2016	634	452	1 086	22,9 %
2017	611	480	1 091	24,2 %
2018	537	446	983	23,3 %

Förändring mellan 2013 och 2018 - 10,1 % + 1,4 % - 5,2 %

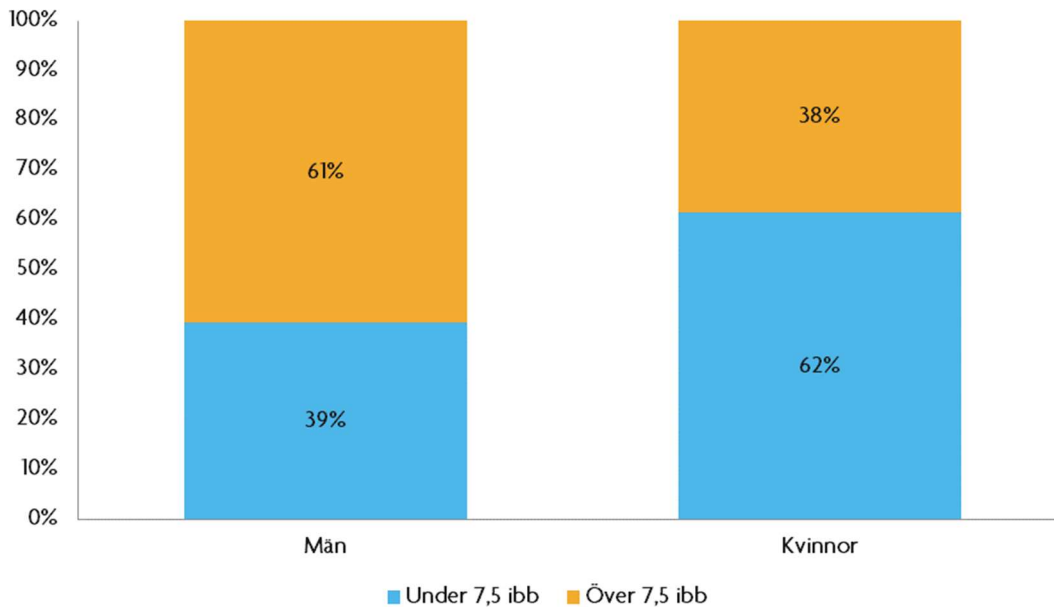
* Anställningar med pensionsålder 65 år

Trots att antalet uttag i denna ålder har minskat så har andelen ökat i förhållande till totalt antal nya ålderspensioner. Andelen uttag vid denna ålder (av antal nya ålderspensioner) har ökat med två procentenheter mellan 2013 och 2018, från 21 procent till 23 procent. Kvinnorna har under denna period ökat sin andel från 17 procent till 20 procent och männen har ökat sin andel från 25 procent till 27 procent.

Av de nya ålderspensionerna *vid 67 år eller senare* under 2018 avgick 85 procent samma månad de fyllde 67 år (*67-årsgränsen*), 13 procent avgick i genomsnitt 10 månader innan de fyllde 67 år och sköt upp uttaget av ålderspensionen till efter 67 år och 2 procent avgick efter 67 år.

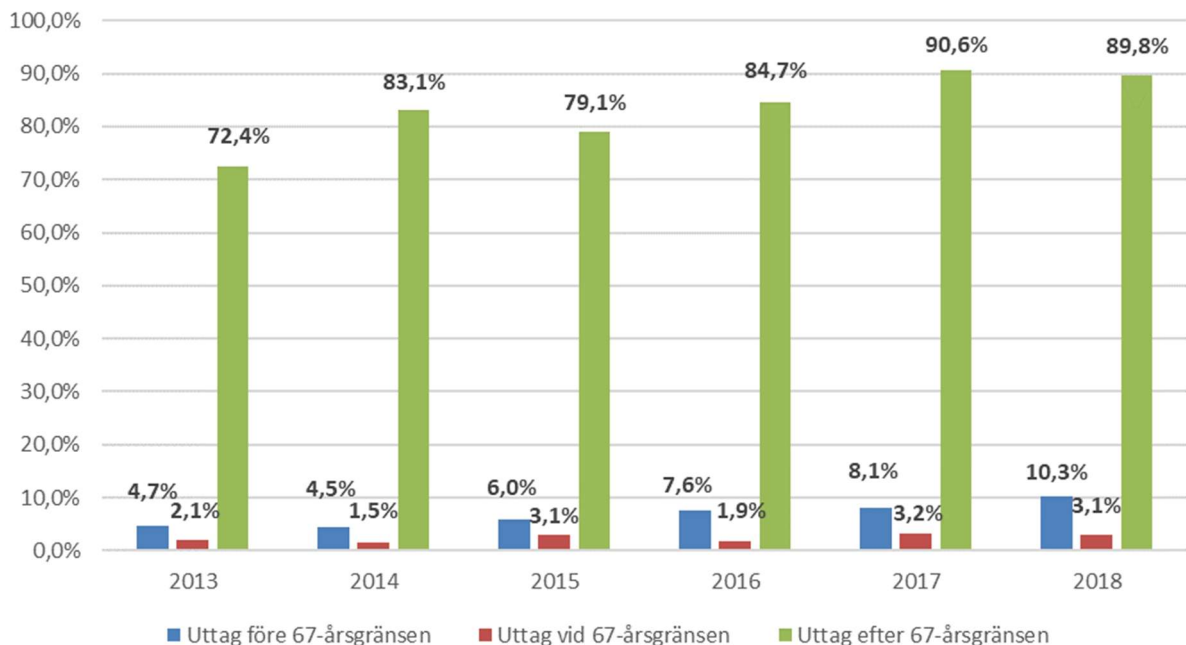
Det är skillnad mellan könen på pensionsunderlagets storlek bland de som avgick under 2018 vid denna ålder. Drygt 60 procent av männen hade ett pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp och drygt 60 procent av kvinnorna hade ett pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp. Detta kan jämföras med de som avgått före 67 år. Där var andelen 46 procent av männen med pensionsunderlag över 7,5 inkomstbasbelopp och 74 procent av kvinnorna med pensionsunderlag under 7,5 inkomstbasbelopp.

Diagram 4.1 – Andel som avgått vid 67 år eller senare 2018 uppdelat på pensionsunderlag under/över 7,5 inkomstbasbelopp

När det gäller uttag av ålderspensionen i denna ålder är det mer vanligt att skjuta upp uttaget i minst två månader än jämfört med de som tar ut pensionen före 67-årsgränsen eller vid 67-årsgränsen. Före 67-årsgränsen syftar i detta avsnitt till alla som tagit ut sin pension mellan 61 och 67 år. Under 2018 var det cirka 90 procent, av uttagen efter 67-årsgränsen, som sköt upp uttaget jämfört med drygt 3 procent av uttag vid 67-årsgränsen och drygt 10 procent av uttag före 67-årsgränsen. Liknande beteende har det varit alla år mellan 2013 och 2017, se diagram 4.2. De som inte skjuter upp uttaget av ålderspensionen har alltså avgått från anställningen månaden före första utbetalningen av ålderspensionen.

Diagram 4.2 – Andel med uppskjutet uttag av ålderspensionen* i minst 2 månader

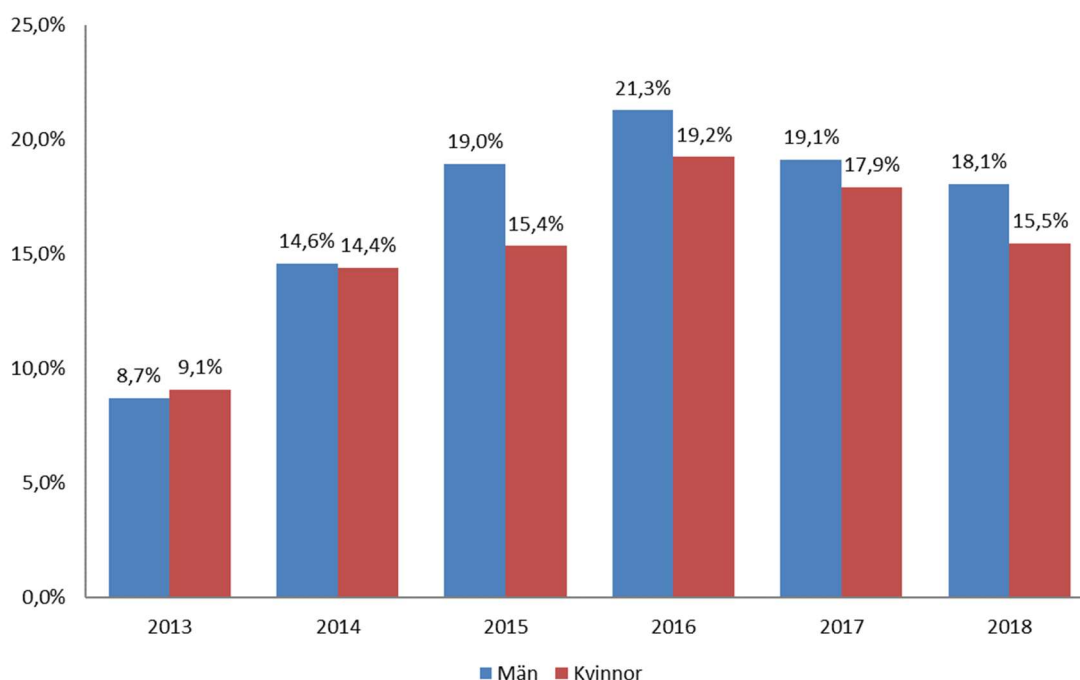

* Anställningar med pensionsålder 65 år

Diagram 4.3 visar andelen som har tagit ut sin ålderspension efter 67-årsgränsen av dem som tagit ut ålderspensionen vid 67 år eller senare. Mellan 2009 och 2012 var andelen cirka 4 procent. Därefter har andelen ökat för både män och kvinnor. Totalt för män och kvinnor var det under 2018 knappt 17 procent som

tog ut pension *efter 67-årsgränsen* av alla uttag vid 67 år eller senare medan majoriteten (83 procenten) tog ut pension vid 67-årsgränsen.

Diagram 4.3 – Andel uttag av ålderspensionen efter 67-årsgränsen per kön och år

Det har hittills varit väldigt få som tagit ut ålderspensionen *efter 67-årsgränsen*. Men antalet ökade relativt mycket mellan 2012 (85 stycken) till 2016 (222 stycken). Därefter har antalet minskat med 25 procent till 166 stycken 2018. Under alla dessa år har det varit fler män än kvinnor som tagit ut pensionen efter fyllda 67 år.

5. Framtida uttag av ålderspension

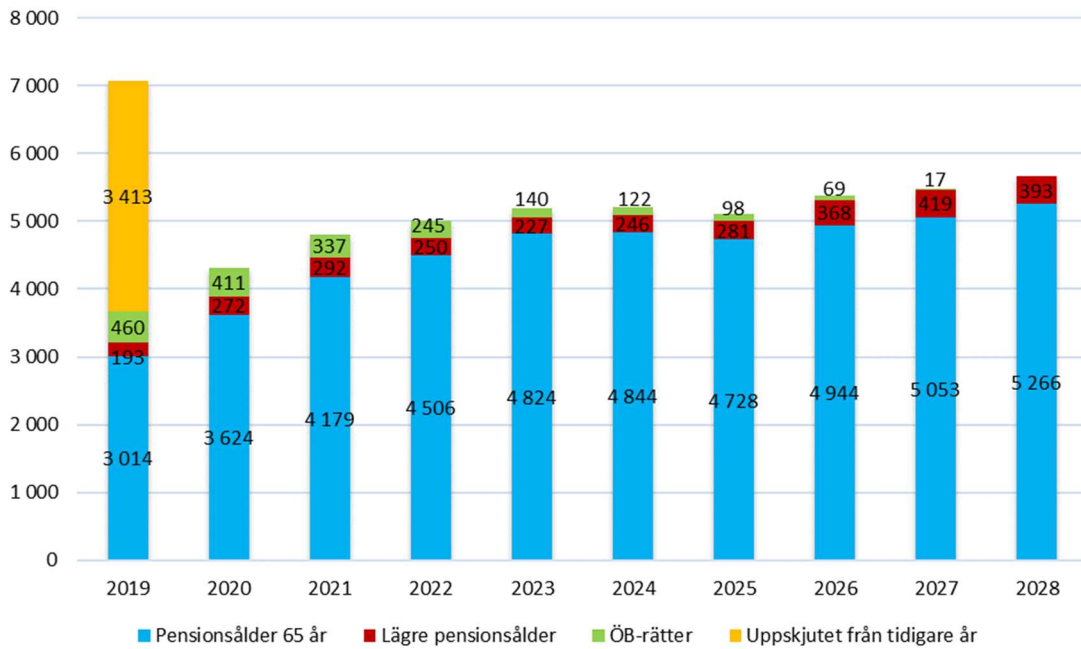
Underlaget för beräkningar i det här avsnittet är baserat på de individer som var anställda inom statsförvaltningen den 31 december 2018. SPV har uppgifter om deras pensionsåldrar och om de eventuellt har rätt att gå i pension före 65 år enligt övergångsbestämmelser. De framtida pensionsavgångarna är beräknade under följande antaganden:

- Den anställda slutar arbeta vid den ordinarie pensionsåldern eller vid den tidigaste tidpunkten som är möjlig enligt exempelvis övergångsbestämmelser (öb-rätt).
- Om arbetstagaren har dubbla anställningar med olika pensionsåldrar slutar han eller hon vid den tidigast möjliga tidpunkten.
- Om den anställda redan har uppnått pensionsåldern eller har rätt att gå i pension enligt övergångsbestämmelser och fortfarande är anställd antar vi att han eller hon går i pension under 2019.

Det var drygt 3 400 av de anställda inom statsförvaltningen som i slutet av 2018 hade uppnått sin pensionsålder eller hade rätt att avgå med ålderspension enligt övergångsbestämmelser och som fortfarande inte hade tagit ut sin ålderspension. Dessa redovisas med den gula stapeln i diagrammet. Antalet uppskjutna pensionsavgångar har minskat de senaste sex åren och är cirka 40 personer (knappt en procent) färre än vad det var under förra året.

Enligt lag har vi rätt att arbeta kvar hos arbetsgivaren tills vi fyller 67 år och under 2019 kommer cirka 1 200 personer inom statsförvaltningen att bli 67 år eller äldre.

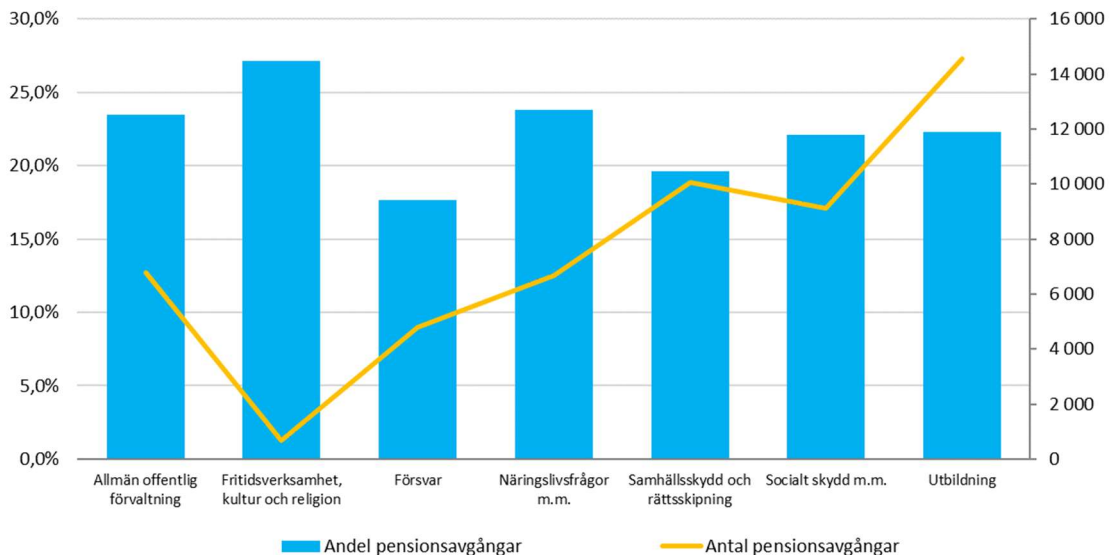
Diagram 5.1 – Antal framtida uttag av ålderspensioner 2019 till 2028

Under de kommande 10 åren är det drygt 53 000 anställda som uppnår sin pensionsålder. Av dessa är det cirka 3 000 anställda som har en anställning med lägre pensionsålder (de röda staplarna), cirka 2 000 som har en anställning med rätt att gå före 65 år enligt övergångsbestämmelser (de gröna staplarna) och drygt 48 000 som har en anställning med pensionsålder 65 år (de blå staplarna).

Staplarna i diagram 5.2 visar andelen som uppnår pensionsåldern eller öb-ålder i förhållande till antal anställda per sista december 2018 inom respektive cofog-grupp. Linjen visar det totala antalet som uppnår sin pensionsålder under 2019 till 2028 inom varje cofog-grupp.

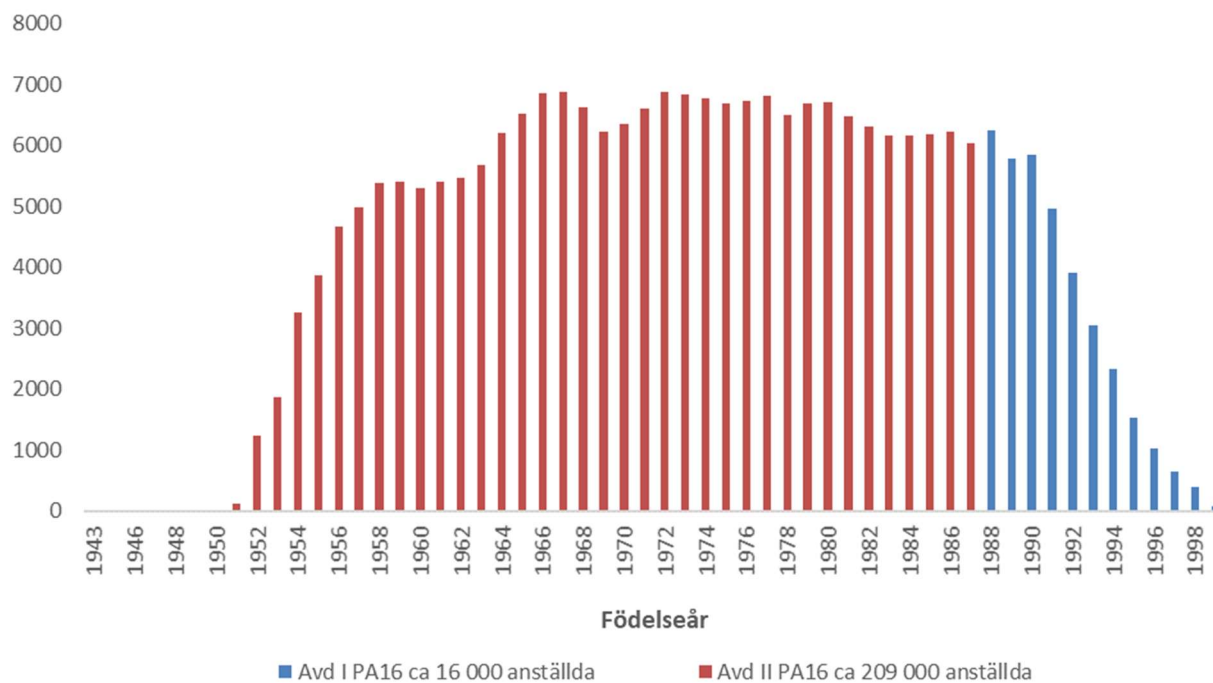
Diagram 5.2 – Andel och antal framtida uttag av ålderspensioner 2019 till 2028 per cofog-grupp

En av fyra kommer att uppnå sin pensionsålder inom tio år i följande cofog-grupper; *allmän offentlig förvaltning*, *fritidsverksamhet, kultur och religion* och *näringslivsfrågor m.m.* Försvar har den minsta andelen av förväntade pensionsavgångar där en av sex uppnår sin pensionsålder under denna period medan utbildning har de flesta pensionsavgångarna i absoluta tal, drygt 14 500 individer.

I diagram 5.1 och 5.2 visas antal anställda som inom de närmaste tio åren kommer att uppnå sin pensionsålder. I diagram 5.3 visas antal anställda inom statsförvaltningen som har tjänat in till förmånsbestämd eller premiebestämd ålderspension. Dessa har en anställning med månadslön per 31 december 2018 och här ingår inte de som endast har en timanställning.

Diagram 5.3 – Antal anställda inom statsförvaltningen per 31 december 2018

Av de anställda med månadslön per 31 december 2018 var det cirka 209 000 anställda som tillhörde Avdelning II PA16 och 16 000 anställda som tillhörde Avdelning I PA16.